

شهریور ۱۴۰۱
مسلسل: ۱۸۴۰۹

**مجموعه مطالعات بررسی طرح‌های عمرانی
(تملك دارایی‌های سرمایه‌ای) استان‌ها در سال ۱۳۹۸:
۱۸. استان هرمزگان (ویرایش نخست)**

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۸۴۰۹

کد موضوعی: ۲۲۰

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: مجموعه مطالعات بررسی طرح‌های عمرانی (تملك دارایی‌های سرمایه‌ای) استان‌ها در سال ۱۳۹۸: ۱۸. استان هرمزگان (ویرایش نخست)

نام دفتر: مطالعات اقتصادی (گروه اقتصاد منطقه‌ای و بین‌الملل)

تهیه و تدوین: زهرا ذاکری

همکاران: مجتبی اسفندیاری، نگار اکبری

مدیر مطالعه: سیدجعفر حسینی

ناظران علمی: فرشاد مؤمنی، حسین غلامرضانژاد، علی اصغر بانویی، موسی شهبازی، سیدمحسن

علوی‌منش، سیدعلی روحانی

اظهار نظر کنندگان: حمید فصیحی، سیدمحمدامین اخوت علویان، عاطفه جلالی موسوی

واژه‌های کلیدی:

۱. توسعه

۲. توسعه منطقه‌ای

۳. طرح‌های تملك دارایی‌های سرمایه‌ای

۴. استان هرمزگان

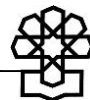
تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۶/۱۵

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۵	مقدمه
۶	۱. مفاهیم، پایه‌های آماری، روش و محدودیت‌های مطالعه
۶	۱-۱. مفاهیم
۸	۱-۲. پایه‌های آماری
۹	۱-۳. روش مطالعه
۱۲	۱-۴. محدودیت‌های مطالعه
۱۳	۲. طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان در سال ۱۳۹۸
۱۴	۲-۱. بررسی موضوعی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان
۱۴	۲-۱-۱. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان بر حسب امور
۱۷	۲-۱-۲. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان بر حسب فصل
۲۱	۲-۱-۳. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان بر حسب برنامه
۲۴	۲-۲. بررسی جغرافیایی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان در سطح شهرستان‌های استان
۲۹	۲-۳. ارزیابی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان
۳۲	۲-۴. ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان بر حسب اعتبار پروژه
۳۶	جمع‌بندی و پیشنهادها
۳۹	پیوست‌ها
۳۹	پیوست ۱
۴۱	پیوست ۲
۴۵	منابع و مأخذ

مجموعه مطالعات بررسی طرح‌های عمرانی
(تملك دارایی‌های سرمایه‌ای) استان‌ها در سال ۱۳۹۸:
۱۸. استان هرمزگان (ویرایش نخست)

چکیده

تصویب طرح‌های آمایش استانی در اسفندماه سال ۱۳۹۹ و تأکید بر ضرورت پایبندی استان‌ها به اجرای آن، این سؤال را پررنگ ساخته است که چه میزان طرح‌ها و پروژه‌های انجام شده یا در حال اجرا از محل اعتبارات بودجه‌ای و غیربودجه‌ای در استان‌ها، در راستای پیشنهادهای و اهداف تعیین شده توسط طرح‌های آمایش استانی بوده است؟ از آنجاکه پروژه‌های جاری در بودجه‌های عمرانی استان‌ها قبل از تدوین اسناد آمایش تعریف شده‌اند، لذا می‌توان گفت اسناد آمایش حداقل تا سال ۱۴۰۰ نقشی در ایجاد پروژه‌های عمرانی جاری استان‌ها نداشته‌اند.

اما پاسخ به این سؤال که آیا اساساً ساختار فعلی نظام بودجه‌ریزی امکان برقراری ارتباط معنادار با نظام تدبیر و برنامه‌ریزی فضایی کشور را دارد یا خیر، می‌تواند در راستای تخصیص بهینه منابع مالی کشور مؤثر باشد. به عبارت دیگر در صورتی که بتوان با عنایت به دستاوردهای اسناد آمایش استانی و ملی، اولویت‌بندی مشخصی برای توسعه هر استان ارائه و در نهایت تخصیص اعتبارات را معطوف بر اولویت‌های مذکور کرد، احتمال تحقق اهداف توسعه‌ای پیش‌بینی شده برای هر استان بیشتر خواهد بود.

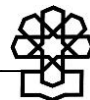
به این ترتیب در مطالعه حاضر به عنوان گام نخست، شفافیت طرح‌های عمرانی استان مورد توجه قرار گرفته است؛ شفافیتی که تاکنون در خصوص پروژه‌های عمرانی استان‌ها تا بدین حد صورت نگرفته و از سوی دیگر می‌تواند بستر مناسبی برای مقابله با مفسد احتمالی در این زمینه باشد.

به نظر می‌رسد واکاوای دقیق طرح‌های عمرانی استان‌ها از منظر «موضوعی»، «جغرافیایی»، «طول عمر»، «درصد تخصیص» و «اندازه» در سطح استان و شهرستان‌های مربوطه می‌تواند تصویر قابل اتکایی از وضع موجود ارائه دهد و در نهایت امکان پاسخ به سؤال فوق را از طریق انجام مطالعات تکمیلی فراهم کند.

از سوی دیگر مسئله طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها از آن جهت حائز اهمیت است که طولانی شدن عمر پروژه‌ها و عدم حصول دستاورد قابل اتکا به‌رغم صرف زمان و منابع فراوان، به یکی از معضلات جدی طرح‌های عمرانی کشور مبدل شده است. به عبارت دیگر، طولانی شدن عمر پروژه‌های عمرانی یک استان به این معنی است که بخشی از برنامه‌های عمران و توسعه استان، متمرکز بر موضوع‌هایی است که سال‌ها پیش برنامه‌ریزی شده‌اند. بنابراین نوعی وابستگی به مسیر طی شده در تخصیص منابع مالی مشاهده می‌شود و بخش زیادی از منابع عمرانی استان، بدون توجه به اصول و مبانی آمایش سرزمین و نیازها و مقتضیات روز استان، صرف پروژه‌هایی می‌شود که مدت‌ها پیش، برنامه‌ریزی و آغاز شده‌اند.

در ادامه مهم‌ترین دستاوردهای مطالعه حاضر در خصوص طرح‌های عمرانی استان هرمزگان در سال ۱۳۹۸ ارائه شده است:

- استان هرمزگان در سال ۱۳۹۸، تعداد ۱۹۹۰ پروژه فعال در قالب ۴۶۸ طرح عمرانی داشته که قدیمی‌ترین آنها از سال ۱۳۶۷ آغاز شده است.
- طرح‌های یادشده در قالب ۱۰ امور، ۳۱ فصل و ۷۶ برنامه مختلف طبقه‌بندی شده‌اند.
- مجموع اعتبار پیش‌بینی شده برای پروژه‌های مذکور بالغ بر ۱۸۱.۹ هزار میلیارد ریال است.
- در مجموع، ۲۴.۲ درصد از اعتبارات یادشده (حدود ۴۴ هزار میلیارد ریال)، جهت اجرای پروژه‌ها، تخصیص داده شده است.
- متوسط عمر پروژه‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای استان معادل ۳.۴ سال بوده است.
- «امور اقتصادی» با ۲۸.۱ درصد سهم و «امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری» با ۲۴.۳ درصد سهم، بیشترین سهم از تعداد پروژه‌های استان را به خود اختصاص داده‌اند.
- «امور اقتصادی» با ۶۵.۲ درصد سهم و «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» با ۱۹.۷ درصد سهم، در مجموع حدود ۸۵ درصد منابع تخصیص داده‌شده به پروژه‌های عمرانی استان را جذب کرده‌اند.
- برمبنای فصول، فصل‌های «حمل‌ونقل»، «ورزش و تفریحات» و «آموزش و پرورش عمومی»، به‌ترتیب با ۱۲.۱، ۱۱.۷ و ۱۱ درصد سهم، بیشترین سهم را از تعداد پروژه‌های استان به خود اختصاص داده‌اند.
- فصول «انرژی»، «منابع آب» و «آب و فاضلاب» به‌ترتیب با اختصاص ۳۱.۴، ۱۸.۶ و ۱۲.۷ درصد از اعتبارات تخصیص‌یافته استان، بیشترین سهم را از منابع اعتباری تخصیصی استان داشته‌اند.
- دو برنامه «توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای (فصل حمل‌ونقل - امور اقتصادی)» و «گسترش ورزش همگانی (فصل ورزش و تفریحات - امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری)»، بیشترین سهم از تعداد پروژه‌ها را داشته‌اند.
- دو برنامه «توسعه امور برق (فصل انرژی - امور اقتصادی)» و «توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای (فصل حمل‌ونقل - امور اقتصادی)»، بیشترین سهم از اعتبارات تخصیص‌یافته را به خود اختصاص داده‌اند.
- ۶۷ برنامه عمرانی استان، به‌رغم دربرگرفتن ۱۲۲۵ پروژه، معادل ۶۱.۶ درصد کل پروژه‌های عمرانی استان، صرفاً ۱۸.۳ درصد از اعتبارات تخصیص‌یافته استان، سهم داشته‌اند.
- ۵۷ برنامه از ۶۷ برنامه یادشده، هر یک سهمی بسیار اندک و کمتر از ۰.۵ درصد از اعتبارات تخصیص‌یافته استان را جذب کرده‌اند.
- پروژه‌های «سطح استان»، با وجود آنکه صرفاً ۳.۶ درصد از تعداد پروژه‌های استان را شامل می‌شوند، با ۲۸.۱ درصد سهم از اعتبارات تخصیص‌یافته، بیشترین سهم از منابع عمرانی استان را به خود اختصاص داده‌اند؛ شهرستان «بندر عباس» به‌عنوان مرکز استان، با برخورداري از سهم ۱۹ درصدی از تعداد پروژه‌های استان، با ۲۵.۵ درصد سهم از اعتبارات تخصیص‌یافته استان، در رتبه بعدی قرار گرفته است.

• از منظر شاخص نسبت تخصیص اعتبار، به استثنای پروژه‌های «سطح استان» و شهرستان «بندر عباس»، وضعیت سایر شهرستان‌های استان، نسبتاً مطلوب است و بین ۵۴ تا ۶۷ درصد از منابع عمرانی مورد نیاز را دریافت کرده‌اند؛ اما نسبت تخصیص اعتبار پروژه‌های «سطح استان» معادل ۱۱ درصد و برای شهرستان «بندر عباس» معادل ۳۰.۸ درصد است.

• ۱۰.۳ درصد پروژه‌های عمرانی استان هرمزگان، در زمره پروژه‌های «بسیار کوچک» قرار می‌گیرند. اندازه ۵۲.۵ درصد پروژه‌ها «کوچک» و ۲۸.۱ درصد آنها، «متوسط» است و در نهایت، پروژه‌های «بزرگ» و «بسیار بزرگ»، به ترتیب ۸ و ۱.۱ درصد از کل پروژه‌های استان را به خود اختصاص داده‌اند.

در مطالعه حاضر به منظور طبقه‌بندی پروژه‌های عمرانی جاری در استان هرمزگان از دو ماتریس «عمر-درصد تخصیص» و «اندازه-اولویت» بهره گرفته و در نهایت مبتنی بر دو ماتریس مذکور اولویت‌بندی مشخصی جهت مواجهه با پروژه‌های مذکور ارائه شده است. در خصوص ارزیابی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای هر استان از طبقه‌بندی زیر بهره گرفته شده است:

- طبقه یک: پروژه‌های با طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)،
  - طبقه دو: پروژه‌های با طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)،
  - طبقه سه: پروژه‌های با طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)،
  - طبقه چهار: پروژه‌های با طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)،
  - طبقه پنج: پروژه‌های با طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد).
- براساس طبقه‌بندی فوق ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان تشکیل و نحوه برخورد با هریک از مناطق ماتریس عمر-تخصیص با اولویت‌بندی پنج‌گانه زیر تبیین شده است:

الف) اولویت ۱: طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)

- ویژگی: چشم‌انداز کوتاه‌مدتی برای اتمام آنها متصور نیست.
- پیشنهاد نحوه برخورد:
- نظارت و بررسی دقیق پروژه،
- آسیب‌شناسی علل تأخیر،
- تصمیم‌گیری در خصوص توقف، اصلاح، واگذاری یا ادامه پروژه.

ب) اولویت ۲: طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)

- ویژگی: به دلیل تخصیص بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز پروژه، گزینه توقف چندان مطرح نیست.
- پیشنهاد نحوه برخورد:

- نظارت و بررسی دقیق پروژه،
- آسیب‌شناسی علل تأخیر،
- اتمام یا اصلاح پروژه.

ج) اولویت ۳: طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)

- ویژگی: از وضعیت مناسبی نسبت به سایر گروه‌ها برخوردارند و به اتمام رسیدن آنها در افق کوتاه‌مدت محتمل است.
- پیشنهاد نحوه برخورد:
- تخصیص اعتبار باقی‌مانده و اتمام پروژه.

د) اولویت ۴: طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)

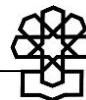
- ویژگی: شرایط بینابینی نسبت به دو اولویت نخست دارند، اما با توجه به شرایط متعادل‌تر آنها، در اولویت چهارم قرار گرفته‌اند.
- پیشنهاد نحوه برخورد:
- نظارت و بررسی دقیق پروژه،
- آسیب‌شناسی علل تأخیر پروژه‌های قدیمی‌تر،
- تصمیم‌گیری در خصوص توقف، اصلاح، واگذاری یا ادامه پروژه.

ه) اولویت ۵: طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد)

- ویژگی: هنوز انحراف جدی در خصوص میزان پیشرفت پروژه رخ نداده است.
- پیشنهاد نحوه برخورد:
- نظارت بر پروژه با هدف پیشگیری از انحراف فرایند اجرایی.

اگرچه بخشی از پروژه‌های مورد بررسی در طبقه طرح‌های مستمر قرار می‌گیرند، اما با توجه به تخصیص کم و گاه طول عمر بالای طرح‌های مستمر (نظیر تعمیر و نگهداری)، به‌نظر می‌رسد واکاوی دقیق همه پروژه‌های عمرانی اعم از مستمر و غیرمستمر و انتخاب نحوه صحیح مواجهه با آنها از ضرورت بالایی برخوردار است. در ادامه مهم‌ترین نکات حاصل از اولویت‌بندی پروژه‌های عمرانی جاری در استان هرمزگان براساس متدولوژی فوق‌الذکر ارائه می‌شود:

- اندازه عمده پروژه‌هایی که براساس ماتریس عمر-درصد تخصیص، در اولویت اول تعیین تکلیف قرار گرفته‌اند، «بسیار بزرگ» است؛ لذا اعتبار پیش‌بینی شده برای هر یک از آنها، بیش از ۵۰ میلیارد تومان است.
- پروژه‌های اولویت دوم، عمدتاً در گروه پروژه‌های «متوسط» و «بزرگ» قرار دارند.

- پروژه‌های اولویت سوم، عمدتاً «کوچک» و «متوسط» هستند.
  - بیش از ۸۱ درصد از پروژه‌های اولویت ۴ که انتقال آنها به اولویت ۱ طی سال‌های آتی محتمل است، در زمره پروژه‌های «متوسط» و «بزرگ» قرار دارند و اعتبار پیش‌بینی‌شده برای هر یک از آنها بین ۱ تا ۵۰ میلیارد تومان است.
  - حدود ۸۳ درصد از پروژه‌های اولویت ۵ که ۸۰.۶ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان را دربرمی‌گیرند، «کوچک» یا «متوسط» هستند.
  - با توجه به آنکه پروژه‌هایی که عمر آنها کمتر از ۱۰ سال است، بسته به درصد تخصیص اعتبار، در اولویت سوم یا پنجم جای گرفته‌اند، می‌توان گفت بخش عمده پروژه‌های عمرانی استان که طی یک دهه اخیر بارگذاری شده‌اند، از نظر شاخص اندازه، «کوچک» یا «متوسط» هستند و اعتبار پیش‌بینی‌شده برای هر یک از آنها، بین ۱۰۰ میلیون تا ۵ میلیارد تومان است.
- شایان ذکر است همه مطالب و تحلیل‌های ارائه شده در گزارش حاضر به دلیل عدم ارائه گزارش‌های عملکرد و پیشرفت فیزیکی پروژه‌های عمرانی توسط سازمان برنامه و بودجه کشور، براساس تخصیص ریالی ارائه شده‌اند.

مقدمه

پیوند میان برنامه‌ریزی فضایی کلان با طرح‌ها و پروژه‌های عملیاتی و متعاقب آن امکان‌سنجی، برآورد و تأمین اعتبارات آنها، همواره از عمده چالش‌های کشور بوده است. از طرفی طرح آمایش سرزمین به‌عنوان داعیه‌دار برنامه‌ریزی فضایی کشور همواره در مرحله تهیه و تصویب جامانده و به جرئت می‌توان گفت طرح‌های آمایش سرزمین تهیه شده (اقدامات ناقص انجام شده در سال‌های برنامه سوم توسعه به بعد)، هیچ‌گاه نتوانستند آن‌طور که انتظار می‌رفت اجرایی شده یا در طرح‌ها و پروژه‌های اجرایی کشور به‌عنوان سند فرادست، تأثیرگذار باشند.

در سال‌های اخیر تهیه و تصویب طرح‌های آمایش استانی و تأکید بر ضرورت پایبندی استان‌ها به اجرای آن، این سؤال را پررنگ ساخته که چه میزان طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی جاری کشور، در راستای پیشنهادهای و اهداف تعیین شده توسط طرح‌های آمایش استانی بوده است؟ آیا اساساً ساختار فعلی نظام بودجه‌ریزی امکان برقراری ارتباط معنادار با نظام تدبیر و برنامه‌ریزی فضایی کشور را دارد یا خیر؟ برای پاسخ به این سؤال نیاز است قوانین بودجه و طرح‌های آمایش به تفکیک هر استان و با دقت کامل مورد بحث و بررسی قرار گیرد تا بتوان میزان ارتباط این دو را ارزیابی کرد.

با فرض این موضوع که قانون بودجه باید با منطق مشخص و قابل دفاع، تخصیص بودجه را انجام دهد؛ به نظر می‌رسد میزان اعتبارات توزیع شده و تخصیص‌یافته به استان‌ها (فارغ از نگاه صرف به جدول ۱۰ ماده‌واحد قانون بودجه) باید با نیاز، عملکرد و شرایط استان همچنین با رویکرد و هدف قانون، ارتباط معناداری برقرار کند.^۱

۱. این ارتباط باید از ذهن و رابطه تصمیم‌گیران به دور بوده و قابل تشخیص، تبیین و درک برای جامعه کارشناسی و بهره‌بردار باشد.

از سوی دیگر، موضوع شفافیت میزان اعتبارات تخصیص یافته به استان‌ها اگرچه به احتمال زیاد باید به تفصیل در دستگاه‌های اجرایی مربوطه یا دفاتر موضوعی سازمان برنامه و بودجه کشور یا سازمان‌های استانی آن وجود داشته باشد، اما در قوانین بودجه‌ای که در اختیار جامعه مخاطب قرار می‌گیرد، قابل ردیابی نیست.^۱ این نارسایی در قوانین بودجه، می‌تواند ناشی از دو عامل باشد:

- اطلاعات در قانون بودجه قابل تشخیص بوده و فقط از نظر ارائه شکلی در جداول، تفکیک استانی آن موجود نیست.
  - اعتبارات از هر دو لحاظ ماهوی و شکلی، قابلیت شناسایی استانی را ندارند.
- همان‌طور که پیش‌تر اشاره شد، بی‌تردید کشف و برقراری ارتباطات منطقی بودجه سالیانه با برنامه‌های توسعه کشور، هم از بابت ماهیت بودجه‌ریزی و هم از جنبه شفافیت، چالشی اساسی است.
- فرایند شفاف‌سازی منابع تخصیص یافته را می‌توان با توجه به اطلاعات در دسترس قوانین بودجه و با تحلیل توزیع استانی اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای آغاز کرد. شایان توجه است کشف رابطه معنادار میان عوامل برنامه‌ریزی فضایی (مشخصاً طرح‌های آمیشی) و اجزای بودجه (به‌ویژه طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی) در سطح استان‌ها، نیازمند مطالعات جداگانه است که در آینده در دستور کار قرار خواهد گرفت.
- با این مقدمه، برای شفاف‌سازی ساختار طرح‌های عمرانی استانی در مطالعه حاضر، ابتدا پایه‌های آماری و روش مطالعه تبیین شده و در ادامه تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان از منظر «موضوعی»، «جغرافیایی»، «طول عمر»، «درصد تخصیص» و «اندازه»، مورد واکاوی قرار گرفته و در نهایت جمع‌بندی گزارش ارائه شده است.

۱. مفاهیم، پایه‌های آماری، روش و محدودیت‌های مطالعه

در این قسمت از مطالعه به تبیین مفاهیم اساسی پیرامون طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای پرداخته و سپس، پایه‌های آماری و روش مطالعه تبیین می‌شود.

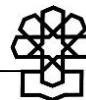
۱-۱. مفاهیم^۲

طبق بند «۱۰» ماده (۱) قانون برنامه و بودجه،^۳ «طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای» به مجموعه عملیات و خدمات مشخصی اطلاق می‌شود که براساس مطالعات توجیهی فنی، اقتصادی، اجتماعی توسط دستگاه اجرایی، طی مدت معین و با اعتبار معین برای تحقق بخشیدن به هدف‌های برنامه عمرانی پنج‌ساله به صورت سرمایه‌گذاری ثابت یا مطالعه برای ایجاد دارایی سرمایه‌ای، اجرا شده و منابع مورد نیاز آن از محل اعتبارات مربوط به تملک دارایی‌های سرمایه‌ای تأمین می‌شود.

۱. از یک جنبه می‌توان متصور شد که دولت و به تبع آن سازمان برنامه و بودجه کشور (به‌عنوان تدوین‌کننده لایحه و مجری قوانین بودجه که اختیار تام در نحوه ارائه این قوانین را براساس قانون اساسی داراست) به این نوع تفکیک در قوانین بودجه قائل نبوده و آن را جزء وظایف خود تلقی می‌کند.

۲. مطالب این بخش از گزارش مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری باعنوان «آسیب‌شناسی امور ناظر بر طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و ارائه راهبردهای ساماندهی»، ۱۴۰۰ اخذ شده است.

۳. قانون برنامه و بودجه مصوب سال ۱۳۵۱.

طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از ابعاد مختلف قابل طبقه‌بندی هستند به طوری که از بعد مقیاس، به دو دسته «طرح‌های ملی» و «طرح‌های ملی استانی شده (طرح استانی ویژه سابق)»، از بعد ماهیت، به دو گروه «مستمر» و «غیرمستمر» و از بعد نوع طرح، به انواع «احداث»، «توسعه»، «مرمت» و غیره تقسیم می‌شوند.

- **طرح‌های ملی**، طرح‌هایی هستند که جنبه استراتژیک داشته و از لحاظ سرمایه‌گذاری، بزرگ و از نظر تکنولوژی، پیچیده بوده و آثار مترتب بر اجرای آنها نیز از یک منطقه فراتر می‌رود.

- **طرح‌های ملی استانی شده**، مجموعه‌ای از طرح‌های ملی هستند که در پیوست ۱ قانون بودجه به صورت استانی مشخص شده‌اند.

- **طرح‌های مستمر و غیرمستمر**، طرح‌های پیوست ۱ قانون بودجه از بعد دارا بودن سال شروع و خاتمه به دو بخش طرح‌های غیرمستمر (دارای سال شروع و خاتمه) و طرح‌های مستمر (فقط دارای سال شروع) که بیشتر ماهیت تعمیر و نگهداری و تأمین تجهیزات دارند، تقسیم می‌شوند (فصیحی، ۱۴۰۰).

طبقه‌بندی طرح‌های عمرانی در پیوست ۱ قانون بودجه، بدین ترتیب است که هر طرح در ذیل یک برنامه و هر برنامه در ذیل یک فصل و هر فصل در ذیل یکی از امور ۱۰ گانه جای می‌گیرد. اطلاعات تکمیلی هر طرح شامل تعداد پروژه، شرح عملیات، میزان پیشرفت فیزیکی و ریالی و سایر اطلاعات مالی و نظارتی در موافقتنامه‌ای که به نام هر طرح پیش‌بینی شده ارائه می‌شود. موافقتنامه عقدی است حقوقی-فنی و مالی که دستگاه اجرایی تعهد می‌کند از یک طرف شرح عملیات مندرج در آن را رعایت کند و از طرف دیگر سازمان برنامه و بودجه به موازات پیشرفت فیزیکی عملیات، اعتبارات مصوب را براساس تخصیص اعتبار در اختیار دستگاه اجرایی قرار دهد.

- **موافقتنامه طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای** از تعدادی فرم و ضمیمه تشکیل می‌شود به طوری که در فرم (۱) به خلاصه طرح، در فرم (۲) به گزارش توجیهی طرح، در فرم (۳) به منابع تأمین اعتبار هر پروژه ذیل طرح، در فرم (۴) به اعتبارات برحسب فصول سرمایه‌گذاری، در فرم (۵) به خلاصه پروژه‌ها و در فرم ضمیمه (۲) به میزان و نوع سرمایه‌گذاری در طرح‌ها به تفکیک تأمین منابع (عمومی و داخلی) شرکت‌های دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت اشاره می‌شود.

طبق دستورالعمل اجرایی ماده (۲۳) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴، کارگروه استانی ماده (۲۳)، وظیفه بررسی طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای در سطح استان را برعهده دارد و تصویب نهایی آن به‌عهده شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان است.

کمیسیون و کارگروه استانی برای عمل به ماده (۲۳) قانون مذکور ایجاد شده است. طبق بند «الف» این ماده، عناوین، اهداف کمی و اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جدید با رعایت مواد (۲۲) و (۲۳) قانون برنامه و بودجه مصوب سال ۱۳۵۱ و رعایت قانون نحوه اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی براساس گزارش توجیهی فنی (حجم کار و زمانبندی اجرا)، اقتصادی، مالی و زیست‌محیطی و رعایت پدافند غیرعامل از سوی مشاور و دستگاه اجرایی پس از تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، برای یک‌بار و به قیمت ثابت سالی که طرح‌های مورد نظر برای اولین بار در لایحه بودجه سالیانه منظور می‌شود، به تفکیک سال‌های برنامه‌های توسعه و سال‌های بعد به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد (فصیحی، ۱۴۰۰).

۱-۲. پایه‌های آماری

براساس اطلاعات ارائه شده «معاونت امور استان‌ها و مناطق سازمان برنامه و بودجه کشور»، به‌طور کلی تأمین اعتبارات طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی در سطح استان‌ها می‌تواند از محل منابع بودجه‌ای و غیربودجه‌ای تأمین شود.^۱ همان‌طور که بیان شد در بودجه‌های سنواتی منابع و مصارف به دو بخش ملی و استانی تقسیم می‌شود که منظور از مصارف استانی، اعتبارات تحت مدیریت شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌هاست که در جدول ۱۰ ماده‌واحد قانون بودجه لحاظ می‌شود. فارغ از ابهام‌های مختلف در بودجه و نحوه عملکرد آن، یکی از ابهام‌های اصلی بودجه را می‌توان نحوه توزیع اعتبار هر یک از استان‌ها دانست زیرا اعتبارات توزیعی استان‌ها به جدول ۱۰ ماده‌واحد محدود نمی‌شود؛ به‌عبارت‌دیگر با فرض اینکه همه مصارف در یک مکان به‌وقوع می‌پیوندد که در محدوده یکی از استان‌ها واقع شده، پس همه مصارف می‌توانند تقسیم‌بندی استانی داشته باشد؛ اما برخی مصارف که ماهیت ملی پیدا می‌کند باید از بقیه اعتبارات مجزا باشد. نحوه تمایز مصارف برخی دستگاه‌های اجرایی دارای ماهیت ملی را می‌توان این‌گونه برشمرد:

- دستگاه‌های اجرایی و فعالیت‌های مرتبط آنها که حکم سیاستگذاری یا نظارت عالی را برای کشور دارند و شمول اثر این فعالیت‌ها مربوط به حوزه‌های فعالیت خارجی یا عمومی کل کشور است (مانند مرکز سه قوه و برخی وزارتخانه‌ها یا نهادها)،

- دستگاه اجرایی و فعالیت‌های مرتبط آن، حکم راهبری اجرایی یا سیاستگذاری بخشی را داراست و به‌عنوان دستگاه اصلی وظیفه هماهنگی دستگاه‌های استانی تابعه را دارد (مانند بخش ملی وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها)،

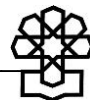
- ارگان‌های نظامی (و نه انتظامی) و امنیتی،

- دستگاه‌هایی که فقط یک مجموعه مرکزی و ملی داشته و تفکیک عملیات استانی آنها نیاز به پایگاه داده خاص و طبقه‌بندی شده داشته که در وضعیت کنونی این تمایز امکان‌پذیر نیست (مانند اعتبارات مربوط به برخی صندوق‌های بیمه)،

در یک نتیجه کلی می‌توان ادعا کرد که اعتبارات مندرج در قانون بودجه سالیانه بجز در چهار مورد فوق‌الذکر، حتی اگر قابل تفویض به استان‌ها نباشد، می‌تواند قابل تقسیم به استان‌ها باشد. همچنین می‌توان گفت ارائه یک بررسی کامل در این زمینه به‌دلیل کمبود اطلاعات، عدم دسترسی آسان به اطلاعات موجود و طبقه‌بندی شدن برخی اطلاعات، امکان‌پذیر نیست. اما می‌توان بررسی داده‌های مندرج در قوانین بودجه را به‌عنوان گام نخست تلقی کرد.^۲ اصول مهم و حائز اهمیت در تفکیک استانی طرح‌ها در پنج دسته زیر قابل دسته‌بندی است:^۳

- برخی طرح‌ها با اعتبار ملی مربوط به دستگاه‌های ملی و در راستای وظایف حاکمیتی دستگاه‌ها اجرایی می‌شوند که مشخصه تفکیک استان ندارند.

۱. برای مطالعه بیشتر مراجعه شود به پیوست ۱.
 ۲. هرچند در این راه نیز، عدم دسترسی به داده‌های دارای فرمت قابل ویرایش، مشکل اصلی محسوب شده و تحلیل را زمانبر کرده و در برخی موارد، باعث بروز خطاهایی می‌شود.
 ۳. اعتبارات استانی جدول ۱۰ ماده‌واحد قوانین بودجه را نیز می‌توان به این پنج دسته افزود. اما از آنجاکه نحوه توزیع این اعتبارات و پروژه‌های آن مشخص نیست؛ لذا این موضوع محل بحث نخواهد بود.

- برخی دیگر از طرح‌های با اعتبار ملی میان تمامی استان‌ها (یا بسیاری از استان‌ها) مشترک بوده و در سطح طرح که در قانون ذکر می‌شود امکان تفکیک نداشته و به احتمال زیاد در سطح پروژه قابلیت تفکیک دارند که به دلیل عدم دسترسی به این سطح از اطلاعات، در این مطالعه امکان محاسبه اعتبار آن وجود ندارد.^۱
- دسته سوم شامل طرح‌هایی با اعتبار ملی است که بین چند استان مشخص تعریف شده‌اند. این طرح‌ها هر چند قابلیت تشخیص استان‌های برخوردار از آن طرح‌ها را دارند اما به دلیل مشخص نبودن سهم هر استان از اعتبارات آن طرح، امکان محاسبه سهم اعتباری هر استان وجود ندارد.
- طرح‌هایی با اعتبار ملی که براساس نام طرح قابلیت تفکیک استانی را دارا بوده و مکان اجرای طرح کاملاً مشهود و ویژه یک استان است. این طرح‌ها در سال‌های بررسی شده، همواره بیش از نیمی از طرح‌های ملی مندرج در پیوست ۱ را شامل شده‌اند.
- طرح‌هایی با اعتبار ملی که مبادله موافقتنامه آن در استان انجام می‌شود و با عنوان طرح‌های استانی ویژه قلمداد می‌شود. این طرح‌ها به‌طور کامل قابلیت تفکیک استانی دارند. تا پیش از سال ۱۳۹۷، این‌گونه طرح‌ها در قالب یک جدول مستقل در پیوست شماره ۱ قانون بودجه درج می‌شد؛ اما پس از این سال، جدول مذکور حذف و طرح‌های استانی ویژه به‌صورت ستاره‌دار به همراه سایر طرح‌ها در پیوست ۱ قانون بودجه درج می‌شود.^۲
- از آنجاکه بررسی اعتبارات هزینه‌ای - مؤکداً فارغ از نگاه صرف به جدول ۱۰ ماده‌واحد قوانین بودجه از نظر ماهوی و شکلی قابلیت تفکیک استانی ندارد^۳ لذا گزارش حاضر مبتنی بر داده‌های پایگاه اطلاعاتی «سامانه نظارت ۴»^۴ سازمان برنامه و بودجه، اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته به استان‌ها از محل اعتبارات بودجه‌ای و غیربودجه‌ای را بررسی کرده است.

۳-۱. روش مطالعه

گزارش حاضر با روش تحلیلی - توصیفی انجام شده است. به‌عبارت‌دیگر تلاش شده وضعیت موجود پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در استان بررسی و به توصیف منظم و نظام‌مند وضعیت فعلی پرداخته شود. به این منظور طبقه‌بندی و توصیف طرح‌ها و پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در هر استان به‌شرح زیر انجام شده است:

---

۱. در پیوست ۱ بودجه به این ردیف‌ها؛ ردیف‌های گلوبال اطلاق می‌شود.
۲. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، این طرح‌ها در پیوستی جداگانه با عنوان اطلاعات تکمیلی لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ گنجانده شده است.
۳. جهت بررسی این موارد باید اطلاعات لازم از سازمان برنامه و بودجه کشور استعلام و مطالبه شود که به دلیل ماهیت اطلاعات و گزارش، امری ناشدنی جلوه می‌نماید.
۴. سامانه مذکور، تمامی پروژه‌های عمرانی استان‌ها که برای آنها موافقتنامه مبادله شده است را براساس کلیه اعتبارات تخصیص‌یافته اعم از بودجه‌ای و غیربودجه‌ای ارائه می‌کند.

نمودار ۱. فرایند بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان

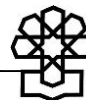
مأخذ: مطالعات تحقیق.

درخصوص ارزیابی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای هر استان از طبقه‌بندی زیر بهره گرفته شده است:

نمودار ۲. طبقه‌بندی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای هر استان

مأخذ: همان.

براساس طبقه‌بندی فوق، ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان به شکل زیر ارائه شده است:

جدول ۱. ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (تعداد پروژه)

عمر پروژه	درصد تخصیص اعتبار			
	کمتر از ۵ سال	بین ۵ تا ۱۰ سال	بین ۱۰ تا ۱۵ سال	۲۰ سال و بیشتر
کمتر از ۲۰ درصد				
بین ۲۰ تا ۴۰ درصد				
بین ۴۰ تا ۶۰ درصد				
بین ۶۰ تا ۸۰ درصد				
۸۰ درصد و بیشتر				

مأخذ: مطالعات تحقیق.

نحوه برخورد با هریک از مناطق ماتریس عمر - تخصیص فوق در جدول زیر تبیین شده است:

جدول ۲. اولویت‌بندی پروژه‌های موجود در ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان و ارائه پیشنهادهایی جهت مواجهه با پروژه‌های موجود در هر اولویت

اولویت	گروه	پیشنهاد نحوه برخورد	توضیحات
۱	طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)	<ul style="list-style-type: none"> نظارت و بررسی دقیق پروژه آسیب‌شناسی علل تأخیر تصمیم‌گیری در خصوص توقف، اصلاح یا واگذاری یا ادامه پروژه 	چشم‌انداز کوتاه‌مدتی برای اتمام آنها متصور نمی‌باشد.
۲	طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)	<ul style="list-style-type: none"> نظارت و بررسی دقیق پروژه آسیب‌شناسی علل تأخیر اتمام یا اصلاح پروژه 	به دلیل تخصیص بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز پروژه، گزینه توقف چندان مطرح نمی‌باشد.
۳	طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)	<ul style="list-style-type: none"> تخصیص اعتبار باقی‌مانده و اتمام پروژه 	از وضعیت مناسبی نسبت به سایر گروه‌ها برخوردارند.
۴	طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)	<ul style="list-style-type: none"> نظارت و بررسی دقیق پروژه آسیب‌شناسی علل تأخیر پروژه‌های قدیمی‌تر تصمیم‌گیری در خصوص توقف، اصلاح یا واگذاری یا ادامه پروژه 	شرایط بینابینی نسبت به دو اولویت نخست دارند، اما با توجه به شرایط متعادل‌تر آنها، در اولویت چهارم قرار گرفته‌اند.
۵	طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد)	<ul style="list-style-type: none"> نظارت بر پروژه با هدف پیشگیری از انحراف فرایند اجرایی 	هنوز انحراف جدی در خصوص میزان پیشرفت پروژه رخ نداده است.

مأخذ: همان.

همچنین ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هر مزگان برحسب اعتبار پروژه صورت پذیرفته است. گفتنی است با توجه به نتایج جلسات هم‌اندیشی با کارشناسان سازمان برنامه و بودجه و خبرگان حوزه مورد بررسی، در حال حاضر طبقه‌بندی مشخصی برای ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های

سرمایه‌ای وجود ندارد و تعاریف به کار رفته در این گزارش در خصوص طول عمر، صرفاً تعاریف عملیاتی ناظر به این گزارش است. بر این اساس دسته‌بندی مذکور عبارت است از:

- پروژه‌های بسیار کوچک: کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار،
- پروژه‌های کوچک: بین ۱۰۰ میلیون تا ۱ میلیارد تومان اعتبار،
- پروژه‌های متوسط: بین ۱ تا ۵ میلیارد تومان اعتبار،
- پروژه‌های بزرگ: بین ۵ تا ۵۰ میلیارد تومان اعتبار،
- پروژه‌های بسیار بزرگ: بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار.

در نهایت نیز جهت ارائه تحلیل‌های تکمیلی، ماتریس اولویت-اندازه برای هر استان به شکل زیر تهیه شده است:

جدول ۳. ماتریس اندازه-اولویت برحسب تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان

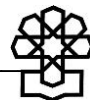
اندازه پروژه	اولویت پروژه					جمع
	اولویت ۱	اولویت ۲	اولویت ۳	اولویت ۴	اولویت ۵	
بسیار کوچک						
کوچک						
متوسط						
بزرگ						
بسیار بزرگ						
جمع						

مأخذ: همان.

۴-۱. محدودیت‌های مطالعه

گزارش حاضر مشابه بسیاری از پژوهش‌های مبتنی بر آمار و داده، مشمول سطحی از محدودیت‌های اجتناب‌ناپذیر بوده است. در ادامه به مهم‌ترین محدودیت‌ها اشاره شده است:

- این گزارش براساس مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸ انجام شده است. لذا پروژه‌هایی که تا پیش از سال ۱۳۹۸ خاتمه یافته‌اند اساساً جایی در تحلیل حاضر ندارند.
- به دلیل کمبود اطلاعات و عدم دسترسی آسان به همه اطلاعات موجود، امکان ارائه یک بررسی صد درصدی و کامل وجود ندارد.
- برخی مصارف بودجه‌ای به دلیل ماهیت ملی آنها امکان تخصیص به استان‌ها را ندارند.
- قرار داشتن بخشی از پروژه‌های مورد بررسی در طبقه طرح‌های مستمر و ویژگی سالیانه بودن آنها، قضاوت در ارتباط با تکرار پروژه‌های مذکور در بودجه‌های سنواتی را دشوار می‌کند.
- با توجه به اینکه مفهوم طرح در بعد ملی و استانی با هم تفاوت‌هایی دارند و طرح در سطح ملی، مستقل و در سطح استان متأثر از چند پروژه می‌باشد لذا ممکن است طولانی شدن طول عمر یک پروژه از یک طرح منجر به طولانی شدن عمر طرح شود. این در حالی است که سایر پروژه‌های طرح مورد نظر ممکن است مدت‌ها قبل خاتمه باشند.

- برخی از پروژه‌های جاری در استان‌ها محصول تصمیم‌گیری و سیاستگذاری‌های مسئولان استانی نبوده و به‌انحای مختلف و از محل منابع غیراستانی آغاز شده‌اند؛ لذا نمی‌توان طولانی شدن آنها را به عملکرد استان نسبت داد.

- درخصوص توزیع جغرافیایی پروژه‌ها در سطح استان‌ها باید به این نکته دقت شود که در برخی موارد، مکان استراتژیک برای بارگذاری پروژه‌ها مرکز استان بوده و عملاً بخشی از عدم توازن در توزیع پروژه‌های عمرانی در سطح استان اجتناب‌ناپذیر است.

از سال ۱۳۹۲ گزارش پیشرفت فیزیکی پروژه‌های عمرانی ارائه نشده و این موضوع می‌تواند تحلیل‌ها و پیشنهادهای ارائه شده درباره مواجهه با پروژه‌های مذکور را تا حدی دچار کاستی کند.

۲. طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان در سال ۱۳۹۸

با توجه به بررسی‌های صورت‌گرفته، در سال ۱۳۹۸ در استان هرمزگان، ۱۹۹۰ پروژه فعال در قالب ۴۶۸ طرح عمرانی وجود داشته است که ذیل ۱۰ امور، ۳۱ فصل و ۷۶ برنامه طبقه‌بندی شده‌اند. شایان توجه است که قدیمی‌ترین پروژه عمرانی استان، از سال ۱۳۶۷ آغاز شده و بیش از سه دهه از شروع عملیات عمرانی آن گذشته است:

نمودار ۳. طبقه‌بندی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

همچنین خلاصه‌ای از وضعیت طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان، در نمودار زیر گزارش شده است:

نمودار ۴. خلاصه وضعیت طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان

مأخذ: همان.

۲-۱. بررسی موضوعی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان

به منظور بررسی موضوعی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان، طرح‌های یادشده براساس امور، فصول و برنامه‌های مختلف، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است:

۲-۱-۱. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان برحسب امور

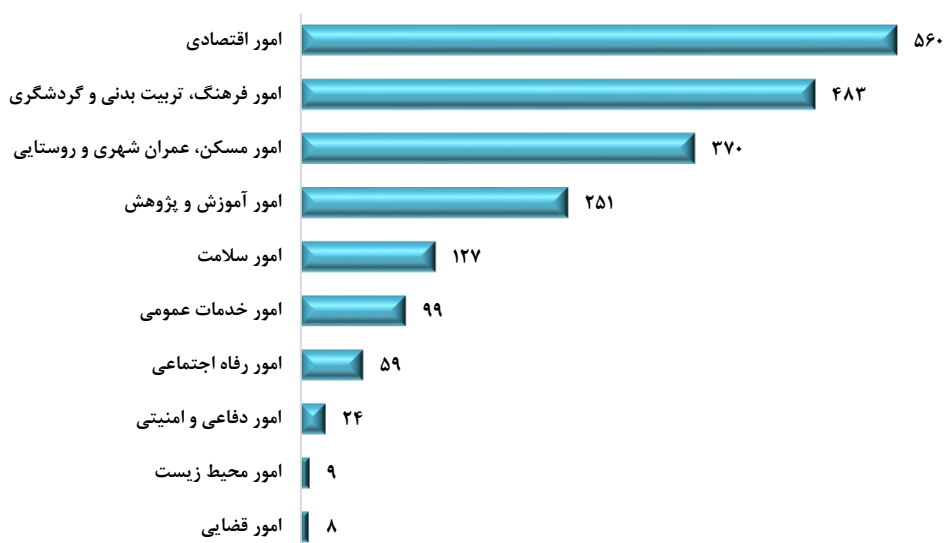
طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان، در مجموع در قالب ۱۰ امور مختلف، تعریف شده‌اند که این امور عبارتند از:

- امور اقتصادی
- امور مسکن، عمران شهری و روستایی
- امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری
- امور سلامت
- امور آموزش و پژوهش
- امور خدمات عمومی
- امور رفاه اجتماعی
- امور قضایی
- امور دفاعی و امنیتی
- امور محیط زیست

با توجه به بررسی‌های صورت گرفته، در استان هرمزگان، «امور اقتصادی»، «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» و «امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری» از جمله مهم‌ترین امور در برنامه‌ریزی طرح‌های عمرانی استان، محسوب می‌شوند. همان‌گونه که در نمودار زیر مشخص است، از ۱۹۹۰ پروژه عمرانی استان هرمزگان، ۵۶۰ پروژه در قالب «امور اقتصادی»، ۴۸۳ پروژه در قالب «امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری» و ۳۷۰ پروژه در قالب «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» تعریف شده است که در مجموع، بیش از ۷۱ درصد از کل پروژه‌های استان را دربرمی‌گیرند:

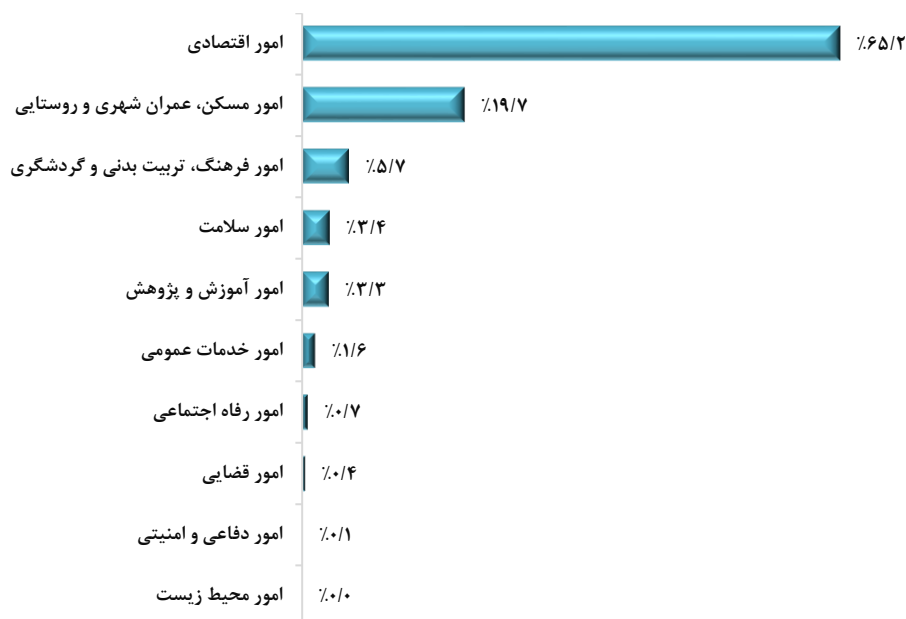
نمودار ۵. تعداد پروژه‌های تملک‌داری‌های سرمایه‌ای بر حسب امور مختلف در استان هرمزگان

مأخذ: همان.

در نمودار زیر، سهم امور مختلف از کل اعتبارات تخصیص‌یافته به پروژه‌های عمرانی استان هرمزگان، نشان داده شده است. در این زمینه نیز مشاهده می‌شود «امور اقتصادی» به تنهایی ۶۵.۲ درصد از کل اعتبارات تخصیص‌یافته به پروژه‌های عمرانی استان را به خود اختصاص داده است. «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» نیز با سهم معادل ۱۹.۷ درصدی، در رتبه دوم قرار گرفته است. «امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری»، به‌رغم برخورداری از سهم ۲۴.۳ درصدی از تعداد پروژه‌های استان، صرفاً ۵.۷ درصد از کل اعتبارات تخصیص‌یافته به طرح‌های عمرانی استان، سهم داشته است. همچنین مجموع سهم هفت امور دیگر از اعتبارات تخصیص‌یافته استان، کمتر از ۱۰ درصد است:

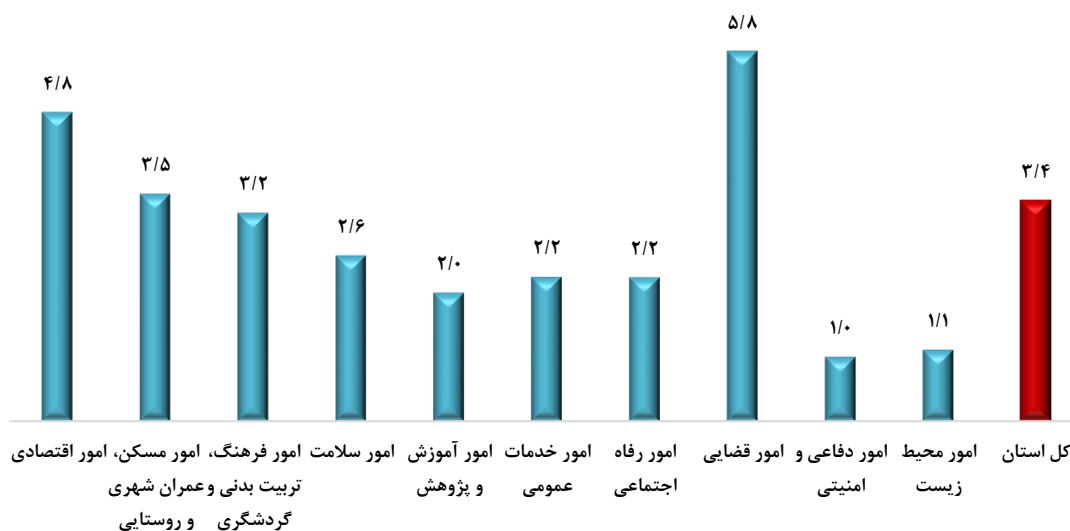
نمودار ۶. سهم امور مختلف از اعتبارات تخصیص یافته
به پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در استان هرمزگان

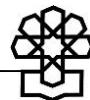
مأخذ: همان.

در نمودار زیر نیز، عمر متوسط پروژه‌های عمرانی مربوط به هریک از امور مختلف در استان هرمزگان، در سال ۱۳۹۸ نشان داده شده است:

نمودار ۷. عمر متوسط پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان
برحسب امور مختلف در سال ۱۳۹۸ (واحد: سال)

مأخذ: همان.

با توجه به اطلاعات ارائه شده در نمودار فوق، متوسط طول عمر کل پروژه‌های عمرانی استان در سال ۱۳۹۸، معادل ۳.۴ سال است. در «امور اقتصادی» و «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» که بیشترین سهم از تعداد پروژه‌ها و اعتبارات تخصیص یافته استان را به خود اختصاص داده‌اند، میانگین طول عمر پروژه‌ها در سال ۱۳۹۸، از متوسط کل استان، بیشتر است. همچنین «امور قضایی» با طول عمر متوسط ۵.۸ سال، دارای بیشترین میزان متوسط عمر پروژه‌هاست.

در جدول زیر، خلاصه‌ای از وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان هرمزگان برحسب امور مختلف ارائه شده است:

جدول ۴. خلاصه وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان هرمزگان برحسب امور (واحد: میلیون ریال/ درصد)

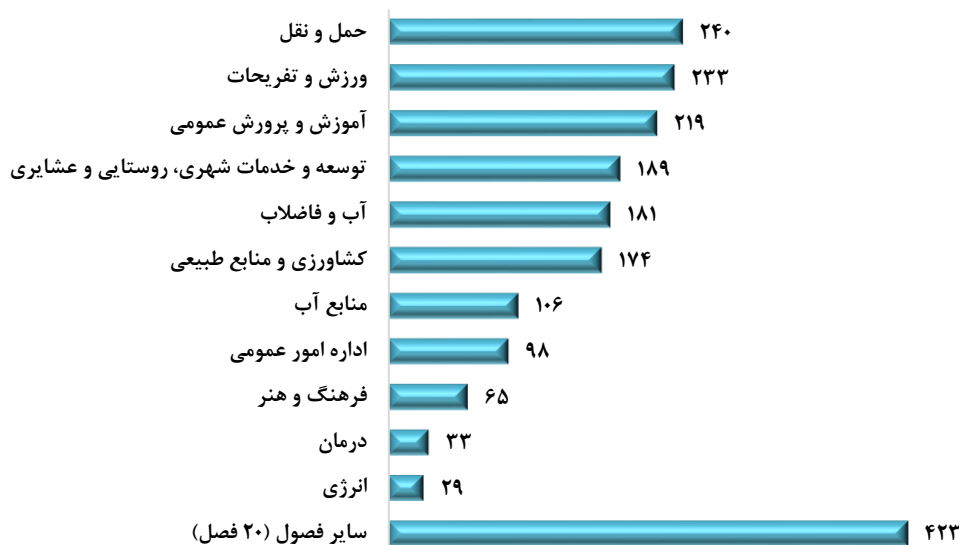
عنوان امور	عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار
امور اقتصادی	۲۱,۵۰۱,۰۳۷	۱۲,۸۶۹,۰۴۶	۷,۱۵۵,۱۹۰	۲۸,۶۵۶,۲۲۷	۱۱۸,۸۸۲,۹۷۱	۱۵۳,۲۵۳,۰۵۵	۱۸.۷٪
امور مسکن، عمران شهری و روستایی	۵,۵۵۸,۰۰۶	۵,۵۹۵,۱۰۷	۳,۱۱۰,۸۷۹	۸,۶۶۸,۸۸۵	۶,۱۴۲,۹۹۵	۱۷,۲۹۶,۱۰۷	۵۰.۱٪
امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	۱,۲۰۵,۳۷۲	۲,۳۴۵,۲۳۲	۱,۳۰۳,۹۴۹	۲,۵۰۹,۳۲۱	۵۰۵,۷۱۱	۴,۰۵۶,۳۱۵	۶۱.۹٪
امور سلامت	۷۲۱,۰۱۹	۱,۳۸۳,۱۳۲	۷۶۹,۰۲۱	۱,۴۹۰,۰۴۰	۴۳۳,۱۹۱	۲,۵۳۷,۳۴۲	۵۸.۷٪
امور آموزش و پژوهش	۶۵۱,۵۵۶	۱,۴۰۶,۳۲۲	۷۸۱,۹۱۵	۱,۴۳۳,۴۷۱	۷۲۰,۵۸۹	۲,۷۷۸,۴۶۷	۵۱.۶٪
امور خدمات عمومی	۵۳۵,۳۸۶	۳۰۴,۸۶۵	۱۶۹,۵۰۵	۷۰۴,۸۹۱	۳۸۸,۰۰۰	۱,۲۲۸,۲۵۱	۵۷.۴٪
امور رفاه اجتماعی	۱۹۹,۵۳۲	۱۹۵,۸۸۹	۱۰۸,۹۱۴	۳۰۸,۴۴۶	۷۵,۹۷۸	۴۷۱,۳۹۹	۶۵.۴٪
امور قضایی	۱۵۰,۶۶۸	۲۲,۰۰۰	۱۲,۲۳۲	۱۶۲,۹۰۰	۲۵,۰۰۰	۱۹۷,۶۶۸	۸۲.۴٪
امور دفاعی و امنیتی	۰	۵۲,۶۰۰	۲۹,۲۴۶	۲۹,۲۴۶	۱۱,۲۵۰	۶۳,۸۵۰	۴۵.۸٪
امور محیط زیست	۵۰	۱۳,۴۰۰	۷,۴۵۰	۷,۹۵۰	۴,۵۰۰	۱۸,۴۰۰	۴۳.۲٪
کل استان	۳۰,۵۲۳,۰۷۵	۲۴,۱۸۷,۵۹۳	۱۳,۴۴۸,۳۰۲	۴۳,۹۷۱,۳۷۷	۱۲۷,۱۹۰,۱۸۵	۱۸۱,۹۰۰,۸۵۳	۲۴.۲٪

* براساس خلاصه گزارش تفریغ بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور منتشره توسط دیوان محاسبات کشور، ضریب تخصیص اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۹۸ معادل ۵۵.۶ درصد بوده است. بنابراین میزان تخصیص اعتبار پروژه‌ها در سال یادشده براساس این ضریب برآورد شده است. مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

۲-۱-۲. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان برحسب فصل

طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان، در قالب ۳۱ فصل مختلف، تعریف شده‌اند. در این زمینه، فصل‌های «حمل‌ونقل»، «ورزش و تفریحات» و «آموزش و پرورش عمومی»، به ترتیب با ۲۴۰، ۲۳۳ و ۲۱۹ پروژه، بیشترین پروژه‌های عمرانی استان را به خود اختصاص داده‌اند و مجموعاً در حدود ۳۵ درصد از ۱۹۹۰ پروژه استان را دربرگرفته‌اند. شایان ذکر است، ۲۰ فصل که سهم هریک از آنها از کل اعتبارات تخصیص یافته استان، کمتر از ۱ درصد بوده است، در قالب طبقه «سایر فصول» تجمیع شده‌اند. این ۲۰ فصل، مجموعاً ۴۲۳ پروژه معادل ۲۱.۳ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان را شامل می‌شوند:

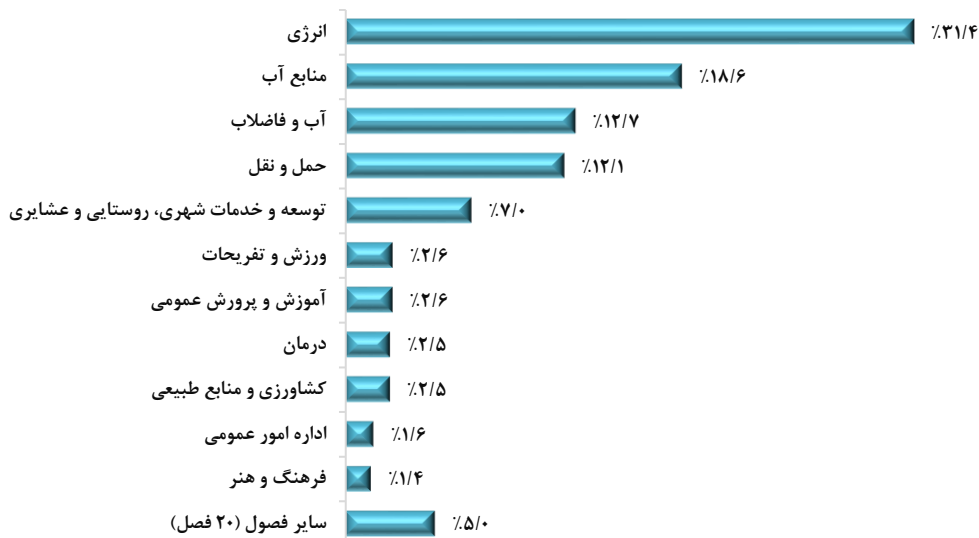
نمودار ۸. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب فصول مختلف در استان هرمزگان

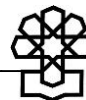
مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

در نمودار زیر، سهم فصول مختلف از کل اعتبارات تخصیص‌یافته به پروژه‌های عمرانی استان هرمزگان نشان داده شده است. بر این اساس مشاهده می‌شود فصل «انرژی» که صرفاً شامل ۲۹ پروژه معادل ۱.۵ درصد از کل پروژه‌های استان می‌شود، با سهم ۳۱.۴ درصدی از کل اعتبارات تخصیص‌یافته استان، در رتبه نخست قرار گرفته است. از این منظر، فصل‌های «منابع آب» و «آب و فاضلاب» به ترتیب با ۱۸.۶ و ۱۲.۷ درصد سهم از کل اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته استان، در رتبه دوم و سوم قرار گرفته‌اند. همچنین هشت فصل مهم دیگر که دربرگیرنده ۶۲.۹ درصد از پروژه‌های عمرانی استان هستند، ۳۲.۳ درصد از اعتبارات تخصیص‌یافته استان، سهم داشته‌اند و سهم سایر فصول (۲۰ فصل)، تنها ۵ درصد بوده است:

نمودار ۹. سهم فصول مختلف از اعتبارات تخصیص‌یافته به پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در استان هرمزگان

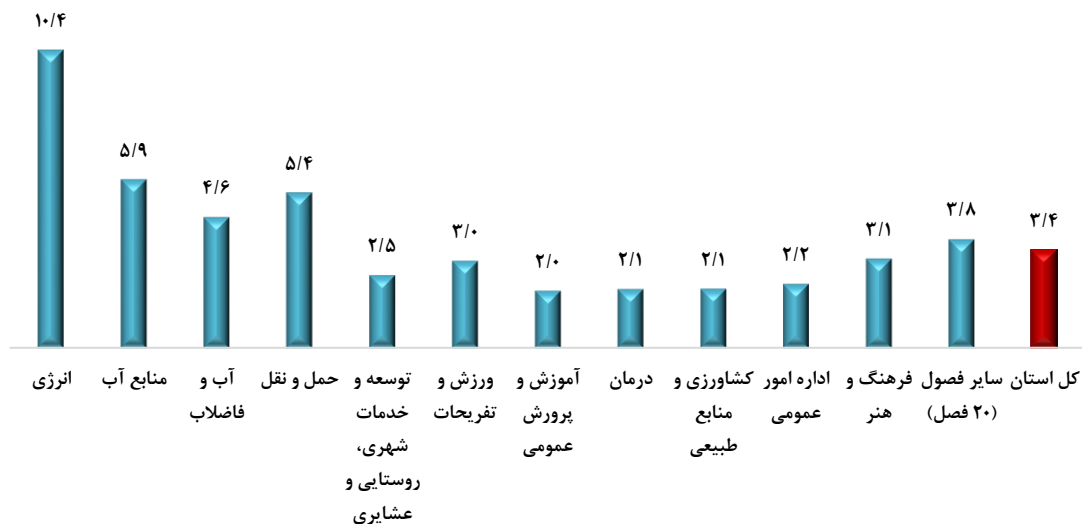

مأخذ: همان.

در نمودار زیر نیز، عمر متوسط پروژه‌های عمرانی مربوط به هریک از فصول مختلف در استان هرمزگان، در سال ۱۳۹۸ نشان داده شده است:

نمودار ۱۰. عمر متوسط پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان
برحسب فصول مختلف در سال ۱۳۹۸ (واحد: سال)

مأخذ: همان.

با توجه به اطلاعات ارائه شده در نمودار فوق، متوسط طول عمر پروژه‌های مربوط به فصول «انرژی»، «منابع آب» و «آب و فاضلاب» که بیشترین سهم از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان را دارا می‌باشند، به ترتیب ۱۰.۴، ۵.۹ و ۴.۶ سال است که نسبت به طول عمر متوسط کل پروژه‌های استان (۳.۴ سال)، بالاتر است. به این ترتیب، پروژه‌های مربوط به فصل «انرژی» به عنوان مهم‌ترین فصل عمرانی استان از منظر تخصیص اعتبار، با متوسط طول عمر بیش از یک دهه، قدیمی‌ترین پروژه‌های استان به شمار می‌روند.

در جدول زیر، خلاصه‌ای از وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان هرمزگان برحسب فصول مختلف ارائه شده است:

جدول ۵. خلاصه وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان هرمزگان برحسب فصل

(واحد: میلیون ریال / درصد)

عنوان فصل	عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار
فصل انرژی	۹,۹۹۱,۶۷۶	۶,۸۷۰,۸۵۲	۳,۸۲۰,۱۹۴	۱۳,۸۱۱,۸۷۰	۱۱۱,۱۶۶,۶۶۱	۱۲۸,۰۲۹,۱۸۹	۱۰.۸٪
فصل منابع آب	۷,۰۴۰,۴۲۰	۲,۰۳۹,۰۳۰	۱,۱۳۳,۷۰۱	۸,۱۷۴,۱۲۰	۶,۱۰۳,۷۵۹	۱۵,۱۸۳,۲۰۹	۵۳.۸٪
فصل آب و فاضلاب	۴,۵۳۰,۸۲۲	۱,۹۲۰,۶۱۰	۱,۰۶۷,۸۵۹	۵,۵۹۸,۶۸۱	۵,۶۳۱,۸۰۵	۱۲,۰۸۳,۲۳۷	۴۶.۳٪
فصل حمل‌ونقل	۳,۶۲۵,۲۴۳	۳,۰۵۲,۴۱۷	۱,۶۹۷,۱۴۴	۵,۳۲۲,۳۸۷	۱,۴۴۱,۳۶۵	۸,۱۱۹,۰۲۵	۶۵.۶٪
فصل توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری	۱,۰۲۷,۱۸۴	۳,۶۷۴,۴۹۷	۲,۰۴۳,۰۲۰	۳,۰۷۰,۲۰۴	۵۱۱,۱۹۰	۵,۲۱۲,۸۷۰	۵۸.۹٪
فصل ورزش و تفریحات	۶۵۳,۲۵۰	۹۰۳,۹۳۱	۵۰۲,۵۸۶	۱,۱۵۵,۸۳۵	۳۳۰,۰۴۱	۱,۸۸۷,۲۲۲	۶۱.۲٪
فصل آموزش و پرورش عمومی	۵۰۶,۲۳۲	۱,۱۵۹,۹۵۲	۶۴۴,۹۳۳	۱,۱۵۱,۱۶۵	۴۵۹,۸۰۰	۲,۱۲۵,۹۸۴	۵۴.۱٪
فصل درمان	۵۶۱,۹۷۰	۹۵۲,۶۰۰	۵۲۹,۶۴۶	۱,۰۹۱,۶۱۶	۲۵۲,۹۵۰	۱,۷۶۷,۵۲۰	۶۱.۸٪
فصل کشاورزی و منابع طبیعی	۶۲۲,۴۹۹	۸۴۱,۷۴۷	۴۶۸,۰۱۱	۱,۰۹۰,۵۱۰	۱۲۷,۵۸۶	۱,۵۹۱,۸۳۲	۶۸.۵٪
فصل اداره امور عمومی	۵۲۴,۸۸۶	۲۹۹,۸۶۵	۱۶۶,۷۲۵	۶۹۱,۶۱۱	۳۷۸,۰۰۰	۱,۲۰۲,۷۵۱	۵۷.۵٪
فصل فرهنگ و هنر	۲۹۲,۸۸۹	۶۰۵,۷۵۳	۳۳۶,۷۹۹	۶۲۹,۶۸۸	۱۱۱,۸۷۰	۱,۰۱۰,۵۱۲	۶۲.۳٪
فصل بهداشت	۱۵۹,۰۴۹	۴۳۰,۵۳۲	۲۳۹,۳۷۶	۳۹۸,۴۲۵	۱۸۰,۲۴۱	۷۶۹,۸۲۲	۵۱.۸٪
فصل دین و مذهب	۱۶۵,۲۰۴	۲۸۱,۲۰۰	۱۵۶,۳۴۷	۳۲۱,۵۵۱	۱۱,۸۰۰	۴۵۸,۲۰۴	۷۰.۲٪
فصل گردشگری	۶۰,۰۸۳	۴۶۱,۶۴۸	۲۵۶,۶۷۶	۳۱۶,۷۶۰	۴۲,۵۰۰	۵۶۴,۲۳۱	۵۶.۱٪
فصل صنعت و معدن	۱۸۱,۱۷۸	۴۴,۰۰۰	۲۴,۴۶۴	۲۰۵,۶۴۲	۴۳,۶۰۰	۲۶۸,۷۷۸	۷۶.۵٪
فصل اداره امور قضایی	۱۵۰,۶۶۸	۲۲,۰۰۰	۱۲,۲۳۲	۱۶۲,۹۰۰	۲۵,۰۰۰	۱۹۷,۶۶۸	۸۲.۴٪
فصل آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی	۴۹,۰۸۰	۱۹۲,۶۰۰	۱۰۷,۰۸۶	۱۵۶,۱۶۶	۲۲۰,۰۰۰	۴۶۱,۶۸۰	۳۳.۸٪
فصل امداد و نجات	۱۰۵,۷۶۰	۷۵,۶۵۰	۴۲,۰۶۱	۱۴۷,۸۲۱	۸,۷۵۰	۱۹۰,۱۶۰	۷۷.۷٪
فصل توانبخشی	۷۵,۳۷۲	۸۴,۳۴۰	۴۶,۸۹۳	۱۲۲,۲۶۵	۵۲,۹۷۸	۲۱۲,۶۹۰	۵۷.۵٪
فصل پژوهش‌های توسعه‌ای	۶۲,۲۲۹	۴۸,۱۹۰	۲۶,۷۹۴	۸۹,۰۲۳	۴۰,۷۸۹	۱۵۱,۲۰۸	۵۸.۹٪
فصل بازرگانی	۴۰,۰۲۲	۲۱,۰۰۰	۱۱,۶۷۶	۵۱,۶۹۸	۰	۶۱,۰۲۲	۸۴.۷٪
فصل میراث فرهنگی	۲۵,۴۴۳	۳۹,۰۰۰	۲۱,۶۸۴	۴۷,۱۲۷	۰	۶۴,۴۴۳	۷۳.۱٪
فصل حمایتی	۱۸,۴۰۰	۳۵,۸۹۹	۱۹,۹۶۰	۳۸,۳۶۰	۱۴,۲۵۰	۶۸,۵۴۹	۵۶.۰٪
فصل آموزش عالی	۳۴,۰۱۵	۵,۵۸۰	۳,۱۰۲	۳۷,۱۱۷	۰	۳۹,۵۹۵	۹۳.۷٪
فصل صنایع دستی	۸,۵۰۳	۳۳,۵۰۰	۱۸,۶۲۶	۲۷,۱۲۹	۹,۵۰۰	۵۱,۵۰۳	۵۲.۷٪
فصل دفاع	۰	۳۳,۸۰۰	۱۸,۷۹۳	۱۸,۷۹۳	۰	۳۳,۸۰۰	۵۵.۶٪
فصل تحقیق و توسعه در امور خدمات عمومی	۱۰,۵۰۰	۵,۰۰۰	۲,۷۸۰	۱۳,۲۸۰	۱۰,۰۰۰	۲۵,۵۰۰	۵۲.۱٪
فصل رسانه	۰	۲۰,۲۰۰	۱۱,۲۳۱	۱۱,۲۳۱	۰	۲۰,۲۰۰	۵۵.۶٪
فصل حفظ نظم و امنیت عمومی	۰	۱۸,۸۰۰	۱۰,۴۵۳	۱۰,۴۵۳	۱۱,۲۵۰	۳۰,۰۵۰	۳۴.۸٪
فصل حفاظت از گونه‌های زیستی	۵۰۰	۸,۴۰۰	۴,۶۷۰	۵,۱۷۰	۴,۵۰۰	۱۳,۴۰۰	۳۸.۶٪
فصل کاهش آلودگی	۰	۵,۰۰۰	۲,۷۸۰	۲,۷۸۰	۰	۵,۰۰۰	۵۵.۶٪
کل استان	۳۰,۵۲۳,۰۷۵	۲۴,۱۸۷,۵۹۳	۱۳,۴۴۸,۳۰۲	۴۳,۹۷۱,۳۷۷	۱۲۷,۱۹۰,۱۸۵	۱۸۱,۹۰۰,۸۵۳	۲۴.۲٪

* براساس خلاصه گزارش تفریغ بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور منتشره توسط دیوان محاسبات کشور، ضریب تخصیص اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۹۸ معادل ۵۵.۶ درصد بوده است. بنابراین میزان تخصیص اعتبار پروژه‌ها در سال یادشده براساس این ضریب برآورد شده است. مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

براساس اطلاعات مندرج در جدول فوق، نسبت تخصیص اعتبار فصل «انرژی» که به تنهایی ۳۱.۴ درصد از کل اعتبارات تخصیص یافته و ۷۰.۴ درصد از کل اعتبارات عمرانی پیش‌بینی شده برای استان هرمزگان را به خود اختصاص داده است، بسیار اندک و معادل ۱۰.۸ درصد است. لذا حدود ۹۰ درصد از اعتبارات مورد نیاز پروژه‌های فصل یادشده به‌عنوان مهم‌ترین فصل عمرانی استان، تخصیص داده نشده است؛ از همین روی، نسبت تخصیص اعتبار کل پروژه‌های استان نیز بسیار نامساعد و معادل ۲۴.۲ درصد است.

۳-۱-۲. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان برحسب برنامه

طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان، در قالب ۷۶ برنامه مختلف، تعریف شده‌اند. در این میان، ۹ برنامه، دربرگیرنده ۷۶۵ پروژه عمرانی استان هستند و در مجموع، ۸۱.۷ درصد از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان را به خود اختصاص داده‌اند. به‌این ترتیب، ۶۷ برنامه دیگر استان، علی‌رغم شامل شدن ۱۲۲۵ پروژه عمرانی، صرفاً ۱۸.۳ درصد از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان، سهم داشته‌اند. در این خصوص، تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان برحسب برنامه‌های مختلف، در نمودار زیر نشان داده شده است:

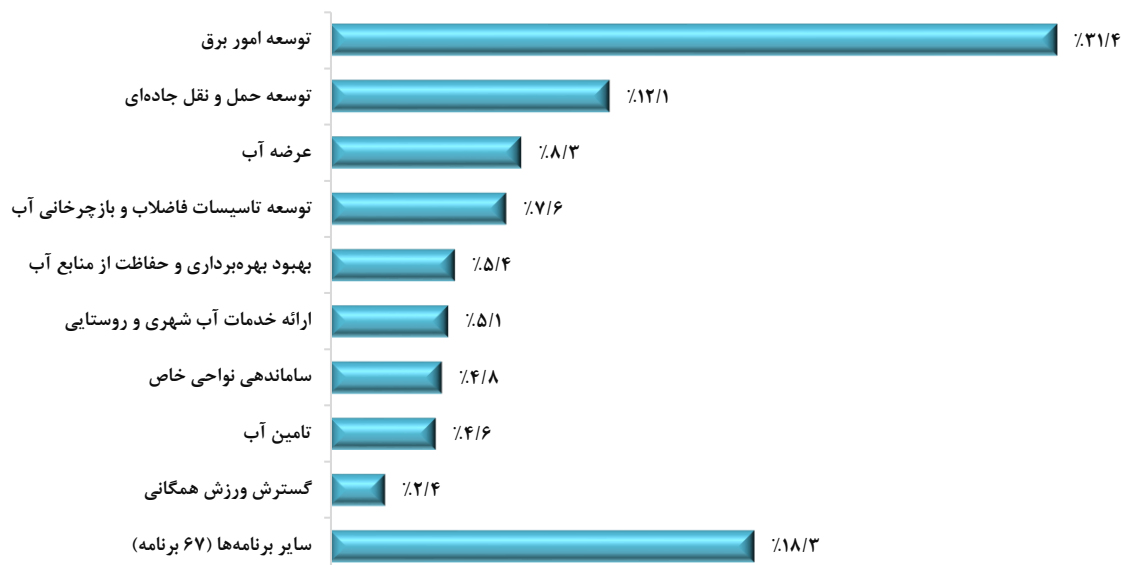
نمودار ۱۱. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب برنامه‌های مختلف در استان هرمزگان

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

همان‌گونه که در نمودار فوق مشخص است، در استان هرمزگان، سه برنامه «توسعه حمل و نقل جاده‌ای»، «گسترش ورزش همگانی» و «ارائه خدمات آب شهری و روستایی» به ترتیب با دربرگرفتن ۲۳۳، ۲۱۱ و ۱۷۶ پروژه عمرانی، مهم‌ترین برنامه‌های استان از منظر تعداد پروژه می‌باشند و بیشترین پروژه‌های استان را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین در نمودار زیر، سهم برنامه‌های مختلف از کل اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های عمرانی استان هرمزگان نشان داده شده است. در این زمینه مشاهده می‌شود برنامه «توسعه امور برق»، به تنهایی ۳۱.۴ درصد از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان را دربرگرفته است. از این منظر برنامه‌های «توسعه حمل و نقل جاده‌ای» و «عرضه آب»، به ترتیب با سهم ۱۲.۱ و ۸.۳ درصد، در رتبه‌های دوم و سوم قرار گرفته‌اند.

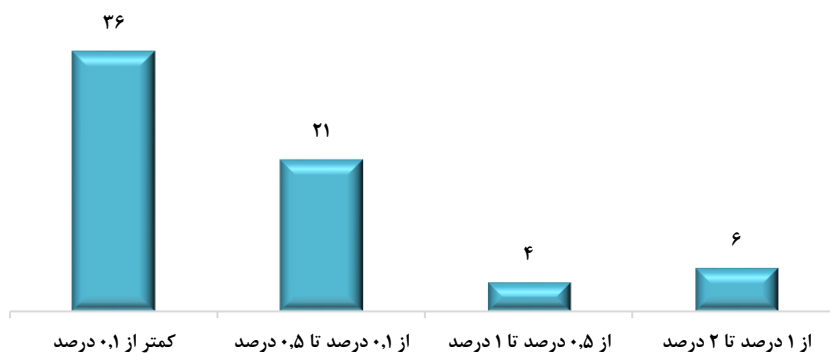
نمودار ۱۲. سهم برنامه‌های مختلف از اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در استان هرمزگان

مأخذ: همان.

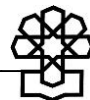
شایان ذکر است در میان ۶۷ برنامه استان که براساس اطلاعات مندرج در نمودار فوق، مجموعاً ۱۸.۳ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان، سهم داشته‌اند، سهم ۳۶ برنامه، بسیار ناچیز و کمتر از ۰.۱ درصد بوده است. ۲۱ برنامه، بین ۰.۱ تا ۰.۵ درصد سهم داشته و چهار برنامه نیز بین ۰.۵ تا ۱ درصد سهم داشته‌اند. درنهایت، سهم ۶ برنامه از ۶۷ برنامه یادشده، بین ۱ تا ۲ درصد بوده است:

نمودار ۱۳. بررسی وضعیت سهم ۶۷ برنامه کم‌اهمیت استان هرمزگان از کل اعتبارات تخصیص یافته استان (واحد: تعداد برنامه)

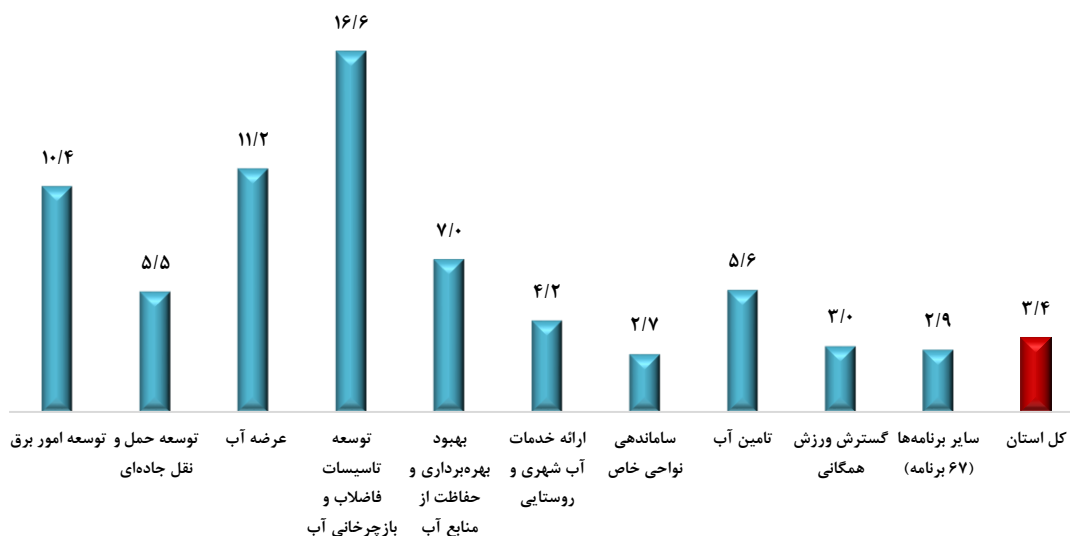
مأخذ: همان.

در نمودار زیر، عمر متوسط پروژه‌های عمرانی مربوط به هریک از برنامه‌های مختلف در استان هرمزگان، در سال ۱۳۹۸ نشان داده شده است:

نمودار ۱۴. عمر متوسط پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان

برحسب برنامه‌های مختلف در سال ۱۳۹۸ (واحد: سال)

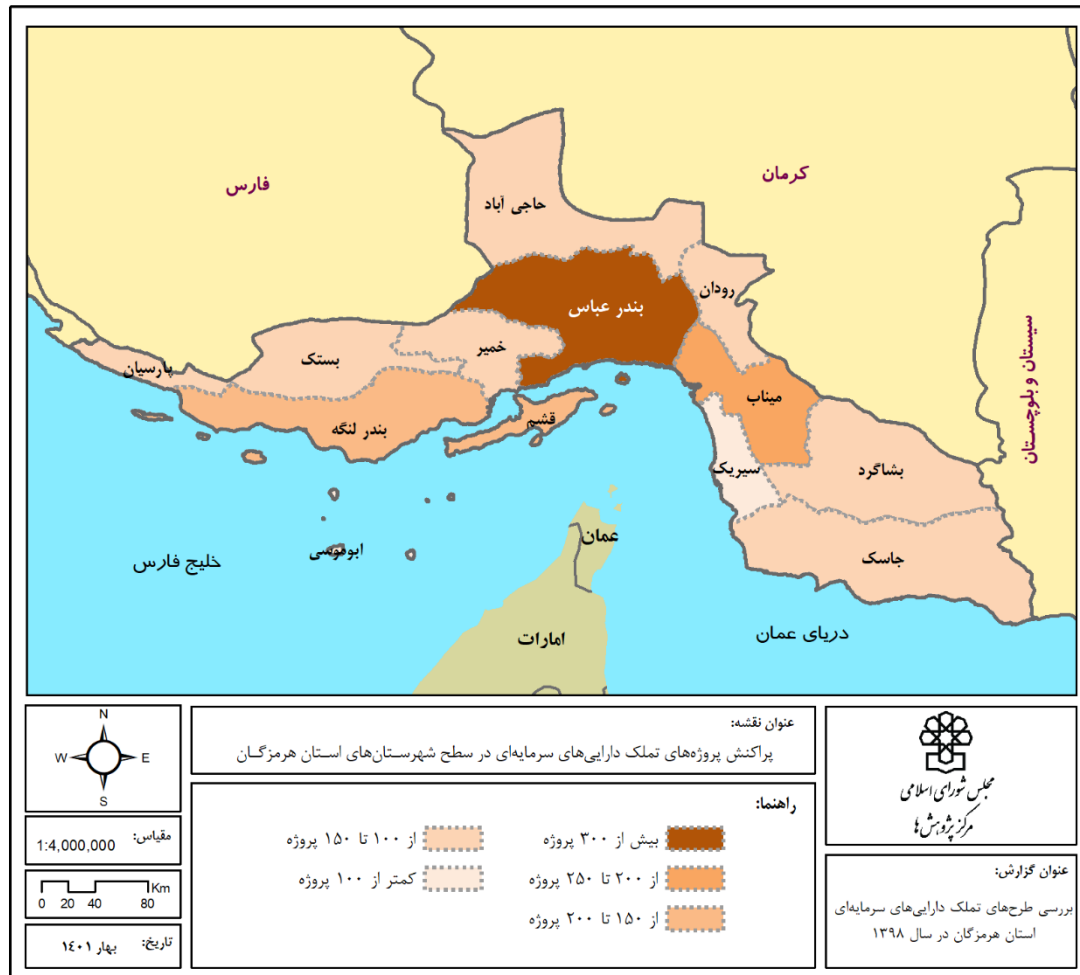

مأخذ: همان.

با توجه به اطلاعات ارائه شده در نمودار فوق، ملاحظه می‌شود برنامه‌های «توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب»، «عرضه آب» و «توسعه امور برق»، دارای بیشترین متوسط طول عمر در میان برنامه‌های عمرانی استان هرمزگان هستند. خلاصه وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان هرمزگان برحسب برنامه‌های مختلف، در پیوست گزارش، ارائه شده است. براساس اطلاعات مندرج در جدول پیوست، نسبت تخصیص اعتبار برنامه «توسعه امور برق» که به تنهایی ۳۱.۴ درصد کل اعتبارات تخصیص‌یافته به پروژه‌های عمرانی استان هرمزگان را به خود اختصاص داده، بسیار نامساعد بوده و صرفاً ۱۰.۸ درصد از کل اعتبار پیش‌بینی شده برای پروژه‌های برنامه مذکور، تخصیص داده شده است. همچنین وضعیت تخصیص اعتبار هشت برنامه مهم دیگر استان، بین ۳۵.۷ تا ۸۷.۴ درصد متغیر است. شایان ذکر است، در میان ۹ برنامه استان که از منظر درصد تخصیص اعتبار، از وضعیت نسبتاً مساعدی برخوردارند و بیش از ۸۰ درصد از اعتبار مورد نیاز آنها تخصیص یافته است، به جز برنامه «عرضه آب»، سایر برنامه‌ها شامل «فضاهای آموزشی و کمک‌آموزشی»، «اکتشاف باستان‌شناختی و تاریخی»، «اظهار نظر پزشکی قانونی»، «تنظیم بازار داخلی»، «ارتقای سلامت خون و فرآورده‌های خونی»، «تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات (فصل صنعت و معدن- امور اقتصادی)»، «اقدامات تأمینی و مدیریت بحران» و «تأمین، حفاظت، مرمت و معرفی میراث غیرمنقول فرهنگی»، در استان هرمزگان چندان با اهمیت محسوب نمی‌شوند و ضمن آنکه فقط ۲۸ پروژه از ۱۹۹۰ پروژه عمرانی استان را شامل می‌شوند، مجموع اعتبار پیش‌بینی شده برای آنها، کمتر از ۰.۳ درصد از کل اعتبار پیش‌بینی شده برای پروژه‌های عمرانی استان را تشکیل می‌دهد.

۲-۲. بررسی جغرافیایی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان در سطح شهرستان‌های استان استان هرمزگان دارای ۱۳ شهرستان است و پروژه‌های عمرانی استان، در سطح این شهرستان‌ها، پراکنده شده‌اند. در نقشه زیر، توزیع جغرافیایی پروژه‌های استان در سطح شهرستان‌ها، نشان داده شده است:

نقشه ۱. پراکنش پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سطح شهرستان‌های استان هرمزگان

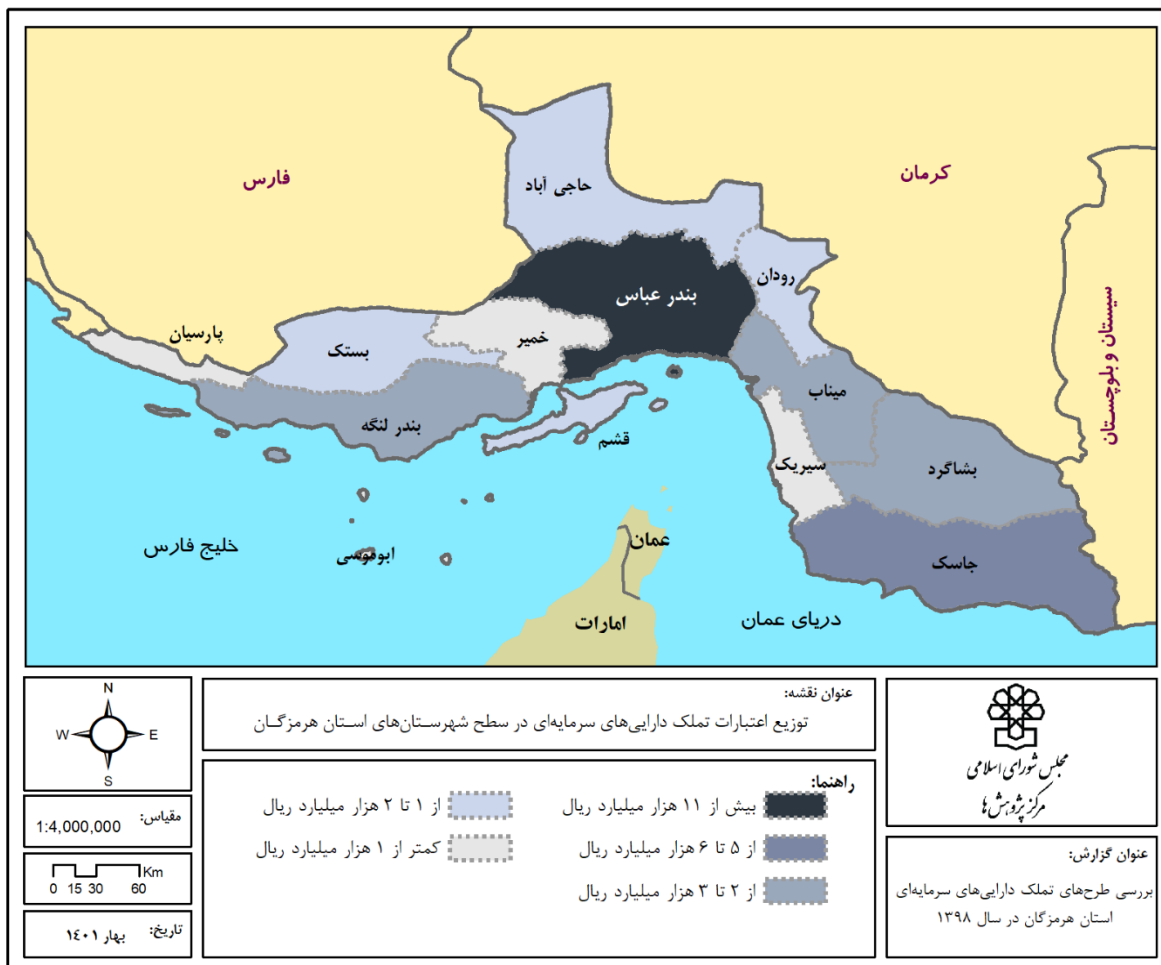
مأخذ: ترسیم شده براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

شایان ذکر است، از میان ۱۹۹۰ پروژه استان، ۷۱ پروژه به‌صورت بین‌شهرستانی است که به‌دلیل اجرای آنها در سطح بیش از یک شهرستان، تحت عنوان پروژه‌های «سطح استان»، نامیده شده‌اند و در ترسیم نقشه‌های این بخش از مطالعه، لحاظ نشده‌اند. علی‌ای حال از منظر توزیع جغرافیایی پروژه‌ها در استان هرمزگان، بیشترین تعداد پروژه در شهرستان‌های «بندر عباس»، «میناب»، «بندر لنگه» و «قشم» تعریف شده است.

در نقشه زیر، میزان توزیع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سطح شهرستان‌های استان، نشان داده شده است. به‌این ترتیب ملاحظه می‌شود شهرستان «بندر عباس» با اختلاف قابل توجه نسبت به سایر شهرستان‌های استان، بخش زیادی از اعتبارات تخصیص‌یافته استان را به خود اختصاص داده است. از این منظر، شهرستان «جاسک» پس از

«بندر عباس»، در رتبه بعدی قرار دارد. اما اختلاف سایر شهرستان‌ها با یکدیگر از منظر سهم اعتبارات تخصیص یافته، چندان زیاد نیست. این موضوع در رنگ‌بندی نقشه زیر نیز قابل مشاهده است؛ چراکه اعتبار تخصیص داده شده به شهرستان «بندر عباس»، بیش از دو برابر اعتبار تخصیص یافته به شهرستان «جاسک» بوده و اعتبار این شهرستان نیز، بیش از دو برابر اعتبار تخصیص یافته به شهرستان‌هایی است که در طبقه بعدی قرار گرفته‌اند (شهرستان‌های «بشاگرد»، «میناب» و «بندر لنگه»).

نقشه ۲. توزیع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سطح شهرستان‌های استان هرمزگان

مأخذ: همان.

همچنین در جدول زیر، وضعیت پروژه‌های عمرانی استان به تفکیک شهرستان‌ها گزارش شده است. بر این اساس، درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها که به نوعی بیانگر میزان پیشرفت فیزیکی آنهاست^۱، به‌غیر از پروژه‌های «سطح استان» و شهرستان «بندر عباس»، برای سایر شهرستان‌های استان، نسبتاً مساعد بوده و بین ۵۴ تا ۶۷ درصد متغیر است. با وجود این، پروژه‌های «سطح استان» و شهرستان «بندر عباس»، روی هم‌رفته بیش از نیمی از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان را جذب کرده‌اند و سهم سایر شهرستان‌ها کمتر از ۵۰ درصد است. در این باره، پروژه‌های «سطح

۱. لازم به توجه است ارائه گزارش پیشرفت فیزیکی پروژه‌های عمرانی توسط سازمان برنامه و بودجه کشور از سال ۱۳۹۲ متوقف شده است.

استان» و شهرستان «بندر عباس»، به ترتیب با ۱۱ و ۳۰.۸ درصد تخصیص اعتبار، کمترین میزان درصد تخصیص اعتبار را در میان شهرستان‌های استان داشته‌اند. از سوی دیگر، شهرستان‌های «بندر لنگه»، «بشاگرد» و «حاجی‌آباد»، به ترتیب با ۶۶.۸، ۶۶.۳ و ۶۶.۲ درصد تخصیص اعتبار، بیشترین درصد تخصیص اعتبار را دارا هستند:

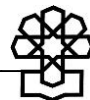
جدول ۶. خلاصه وضعیت پروژه‌های عمرانی استان هرمزگان به تفکیک شهرستان‌ها (واحد: میلیون ریال / درصد)

شهرستان	تعداد پروژه	مجموع اعتبارات اختصاص یافته به پروژه‌ها	بر آورد اعتبار سال‌های بعد پروژه‌ها	کل اعتبار پروژه‌ها	درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها
ابوموسی	۳۷	۷۰۱,۱۳۴	۱۵۰,۸۷۰	۱,۰۸۴,۲۸۹	۶۴.۷٪
بستک	۱۳۵	۱,۰۷۹,۰۶۵	۴۴۲,۵۹۲	۱,۸۷۱,۶۵۷	۵۷.۵٪
بشاگرد	۱۱۱	۲,۸۶۶,۶۵۷	۷۵۸,۰۰۳	۴,۳۲۲,۹۲۰	۶۶.۳٪
بندر عباس	۳۷۹	۱۱,۱۹۲,۸۷۴	۲۲,۷۴۶,۳۸۷	۳۶,۳۱۶,۴۴۰	۳۰.۸٪
بندر لنگه	۱۷۷	۲,۲۴۵,۹۰۸	۴۹۵,۵۸۳	۳,۳۶۰,۸۷۸	۶۶.۸٪
بندر خمیر	۱۱۴	۷۵۹,۵۰۷	۱۹۷,۳۲۶	۱,۲۳۲,۵۱۰	۶۱.۶٪
پارسیان	۱۰۴	۶۰۳,۸۲۸	۱۳۴,۸۴۶	۹۴۲,۶۱۷	۶۴.۱٪
جاسک	۱۲۱	۵,۲۲۰,۱۴۰	۲,۸۷۷,۳۵۷	۹,۱۶۴,۳۱۴	۵۷.۰٪
حاجی‌آباد	۱۳۳	۱,۲۹۴,۲۵۱	۳۲۴,۰۴۰	۱,۹۵۵,۶۸۹	۶۶.۲٪
رودان	۱۴۰	۱,۳۷۰,۹۶۵	۵۱۷,۱۷۳	۲,۲۴۶,۱۸۱	۶۱.۰٪
سیریک	۸۹	۵۱۱,۹۴۶	۱۴۲,۰۹۰	۸۳۰,۳۱۴	۶۱.۷٪
قشم	۱۷۴	۱,۴۱۶,۰۶۰	۵۶۲,۶۲۰	۲,۵۷۹,۱۶۸	۵۴.۹٪
میناب	۲۰۵	۲,۳۴۶,۳۷۳	۸۲۰,۴۷۴	۳,۸۱۴,۶۲۶	۶۱.۵٪
سطح استان	۷۱	۱۲,۳۶۲,۶۶۸	۹۷,۰۲۰,۸۲۵	۱۱۲,۱۷۵,۶۵۴	۱۱.۰٪
کل استان	۱,۹۹۰	۴۳,۹۷۱,۳۷۷	۱۲۷,۱۹۰,۱۸۵	۱۸۱,۹۰۰,۸۵۳	۲۴.۳٪

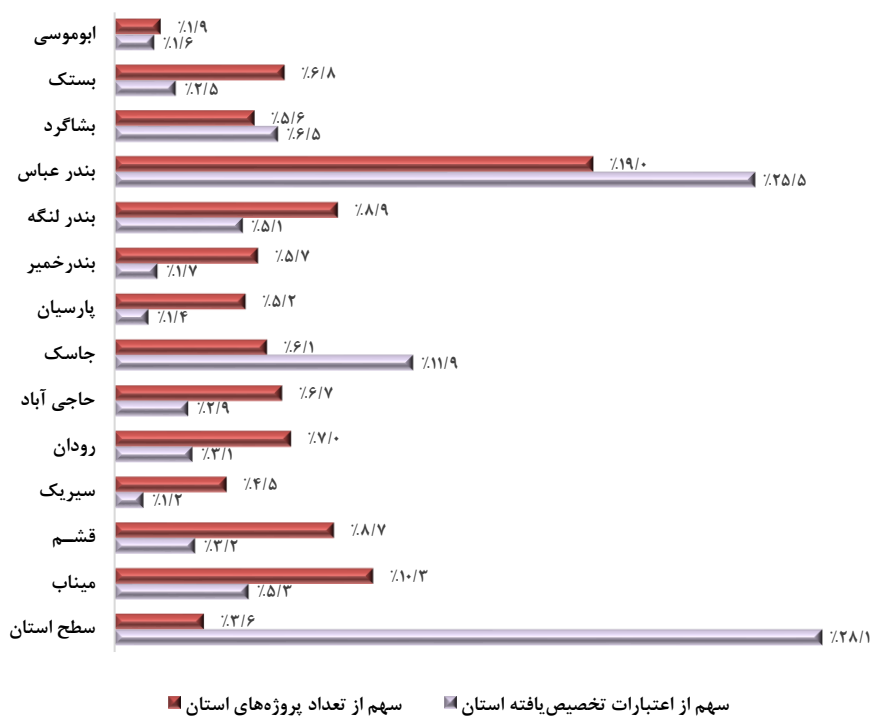
مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواری کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

شایان ذکر است، متوسط درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های عمرانی شهرستان‌های استان هرمزگان، چندان قابل توجه نیست؛ به گونه‌ای که این نسبت برای کل پروژه‌های استان، ۲۴.۲ درصد بوده است. این موضوع حکایت از پیشرفت نه‌چندان مطلوب پروژه‌های عمرانی در سطح استان هرمزگان دارد.

به‌منظور تشریح بهتر وضعیت پروژه‌های عمرانی استان هرمزگان در سطح شهرستان‌ها، در نمودار زیر سهم هریک از شهرستان‌های استان از تعداد پروژه‌ها و اعتبارات عمرانی تخصیص یافته کل استان نشان داده شده است. به این ترتیب ملاحظه می‌شود بالغ بر ۲۸ درصد از کل اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان، به پروژه‌های «سطح استان» تعلق یافته؛ این پروژه‌ها صرفاً ۳.۶ درصد از تعداد کل پروژه‌های عمرانی استان را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین شهرستان «بندر عباس» ضمن شامل شدن ۱۹ درصد از پروژه‌های عمرانی استان، سهم ۲۵.۵ درصدی از اعتبارات تخصیص یافته داشته است:

نمودار ۱۵. سهم شهرستان‌های استان هرمزگان از تعداد پروژه‌ها و اعتبارات تخصیص یافته استان

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

در جدول زیر، وضعیت درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های عمرانی شهرستان‌های استان هرمزگان، نشان داده شده است. همان‌گونه که در جدول مشخص است، از ۹۵ پروژه عمرانی با درصد تخصیص اعتبار کمتر از ۲۰ درصد، ۱۷ پروژه مربوط به شهرستان «بندر عباس»، ۱۲ پروژه مربوط به شهرستان «بستک» و ۱۲ پروژه مربوط به شهرستان «قشم» است. همچنین در میان ۳۰۹ پروژه با درصد تخصیص بیش از ۸۰ درصد، بیشترین پروژه‌ها مربوط به شهرستان‌های «بندر عباس»، «بندر لنگه» و «قشم» بوده است:

جدول ۷. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای شهرستان‌های استان هرمزگان برحسب درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها

شهرستان	تعداد پروژه	درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها			
		کمتر از ۲۰ درصد	بین ۲۰ تا ۴۰ درصد	بین ۴۰ تا ۶۰ درصد	بین ۶۰ تا ۸۰ درصد
ابوموسی	۳۷	۱	۲	۲۱	۷
بستک	۱۳۵	۱۲	۱۱	۷۳	۲۶
بشاگرد	۱۱۱	۳	۱۶	۵۴	۱۴
بندر عباس	۳۷۹	۱۷	۳۲	۱۷۸	۸۰
بندر لنگه	۱۷۷	۵	۲۳	۸۷	۲۷
بندر خمیر	۱۱۴	۷	۱۵	۵۶	۲۳
پارسیان	۱۰۴	۴	۹	۶۴	۱۴
جاسک	۱۲۱	۵	۱۳	۷۰	۱۹

درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها					تعداد پروژه	شهرستان
کمتر از ۲۰ درصد	بین ۲۰ تا ۴۰ درصد	بین ۴۰ تا ۶۰ درصد	بین ۶۰ تا ۸۰ درصد	بیشتر از ۸۰ درصد		
۷	۱۶	۶۳	۲۲	۲۵	۱۳۳	حاجی‌آباد
۷	۲۱	۷۰	۲۶	۱۶	۱۴۰	رودان
۳	۱۲	۴۷	۱۷	۱۰	۸۹	سیریک
۱۲	۱۹	۸۸	۲۳	۳۲	۱۷۴	قشم
۶	۲۴	۱۰۷	۲۸	۳۰	۲۰۵	میناب
۶	۵	۵۰	۴	۶	۷۱	سطح استان
۹۵	۲۱۸	۱,۰۲۸	۳۴۰	۳۰۹	۱,۹۹۰	کل استان

مأخذ: همان.

در جدول زیر، وضعیت عمر پروژه‌های عمرانی شهرستان‌های استان، مورد بررسی قرار گرفته است. براساس اطلاعات مندرج در این جدول، بیشترین تعداد پروژه‌های با عمر کمتر از پنج سال، مربوط به شهرستان‌های «بندر عباس»، «میناب» و «قشم» است. همچنین در سال ۱۳۹۸ در استان هرمزگان، ۱۵ پروژه بیش از ۲۰ سال عمر داشته‌اند که بیشترین آنها مربوط به پروژه‌های «سطح استان» بوده است:

جدول ۸. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای شهرستان‌های استان هرمزگان برحسب عمر پروژه

عمر پروژه‌ها در سال ۱۳۹۸					تعداد پروژه	شهرستان
کمتر از ۵ سال	۵ تا ۱۰ سال	۱۰ تا ۱۵ سال	۱۵ تا ۲۰ سال	بیشتر از ۲۰ سال		
۲۹	۶	۲	۰	۰	۳۷	ابوموسی
۱۰۸	۱۵	۱۱	۰	۱	۱۳۵	بستک
۷۷	۲۲	۱۱	۱	۰	۱۱۱	بشاگرد
۲۶۳	۸۰	۳۰	۱	۵	۳۷۹	بندر عباس
۱۴۲	۲۴	۹	۲	۰	۱۷۷	بندر لنگه
۸۹	۱۷	۸	۰	۰	۱۱۴	بندر خمیر
۸۳	۱۴	۷	۰	۰	۱۰۴	پارسیان
۱۰۱	۱۲	۶	۲	۰	۱۲۱	جاسک
۹۶	۲۵	۱۱	۱	۰	۱۳۳	حاجی‌آباد
۱۱۲	۱۵	۱۱	۲	۰	۱۴۰	رودان
۶۹	۱۶	۴	۰	۰	۸۹	سیریک
۱۴۳	۲۶	۴	۱	۰	۱۷۴	قشم
۱۴۴	۴۷	۱۲	۲	۰	۲۰۵	میناب
۵۴	۲	۳	۳	۹	۷۱	سطح استان
۱,۵۱۰	۳۲۱	۱۲۹	۱۵	۱۵	۱,۹۹۰	کل استان

مأخذ: همان.

۳-۲. ارزیابی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان^۱

یکی از معضلات پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در کشور، طولانی شدن عمر پروژه‌ها و عدم حصول نتایج مورد انتظار از طرح‌های عمرانی در یک بازه زمانی منطقی، به‌رغم صرف منابع قابل توجه است. مدت زمان طولانی اجرای برخی طرح‌های عمرانی، علاوه بر هدردهی منابع سرمایه‌ای کشور، تأثیری بر میزان برنامه‌پذیری فرایند توسعه اقتصادی کشور برجای خواهد گذاشت. به‌عبارت‌دیگر، طولانی شدن عمر پروژه‌های عمرانی یک استان به این معنی است که بخشی از برنامه‌های عمران و توسعه استان، متمرکز بر موضوع‌هایی است که سال‌ها پیش برنامه‌ریزی شده‌اند. بنابراین نوعی وابستگی به مسیر طی شده در تخصیص منابع مالی مشاهده می‌شود و بخش چشمگیری از منابع عمرانی استان، بدون توجه به اصول و مبانی آمایش سرزمین و نیازها و مقتضیات روز استان، صرف پروژه‌هایی می‌شود که گاه بیش از یک دهه پیش، برنامه‌ریزی و آغاز شده‌اند.

از این‌رو، در بررسی و تحلیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان، ارزیابی عمر طرح‌ها متناسب با درصد تخصیص اعتبار مورد نیاز طرح، به‌منظور ایجاد «مبنای مناسبی برای تصمیم‌گیری» در خصوص طرح‌های یادشده حائز اهمیت است. لذا در این بخش از مطالعه، پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان در قالب یک تحلیل دو بعدی مبتنی بر طول عمر و درصد تخصیص اعتبار، مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند. نتایج این ارزیابی می‌تواند حائز نکات با اهمیتی در خصوص اولویت‌بندی طرح‌های عمرانی استان و تصمیم‌گیری درباره آینده آنها باشد.

در این راستا، با ارزیابی دو بعدی پروژه‌های عمرانی استان هرمزگان، می‌توان این پروژه‌ها را در پنج طبقه کلی جای داد که تصمیم‌گیری و نحوه عمل پروژه‌های هر طبقه می‌تواند متفاوت باشد. پنج طبقه یادشده به‌ترتیب اولویت برای تصمیم‌گیری و اقدام بر مبنای تحلیل طول عمر - درصد تخصیص، به شرح زیر است:

- **پروژه‌های با طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)**

این پروژه‌ها دارای بیشترین اثر مخرب بر فرایند برنامه‌ریزی توسعه هستند چراکه مدت زمان طولانی از آغاز اجرای آنها گذشته است و با توجه به پیشرفت اندک، نمی‌توان چشم‌انداز کوتاه‌مدتی برای اتمام آنها متصور بود. لذا پروژه‌های یادشده در اولویت تصمیم‌گیری و تعیین تکلیف قرار دارند. در این راستا ضروری است ضمن نظارت و بررسی دقیق این گروه از پروژه‌ها و آسیب‌شناسی علل تأخیر، در خصوص توقف، اصلاح یا اتمام پروژه تصمیم‌گیری شود.

- **پروژه‌های با طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)**

پروژه‌های با طول عمر متوسط و بیشتر و تخصیص اعتبار بالا نیز با توجه به مدت طولانی فرایند اجرایی آنها در اولویت بعدی قرار دارند. در خصوص این پروژه‌ها به‌دلیل تخصیص بخش بسیاری از اعتبار مورد نیاز پروژه، گزینه توقف چندان مطرح نیست. از این‌رو پیشنهاد می‌شود پس از نظارت و بررسی دقیق پروژه و آسیب‌شناسی علل تأخیر، تصمیم عاجل در خصوص اتمام یا اصلاح پروژه در بازه زمانی بسیار کوتاه، اتخاذ شود.

۱. اگرچه بخشی از پروژه‌های مورد بررسی در طبقه طرح‌های مستمر قرار می‌گیرند، اما به‌نظر می‌رسد مستمر بودن طرح‌ها، از ضرورت نظارت بر نحوه تخصیص منابع نخواهد کاست. بنابراین در این قسمت از مطالعه کلیه پروژه‌ها اعم از مستمر و غیرمستمر مورد توجه و واکاوی قرار گرفته است.

بدیهی است تمامی تحلیل‌های ارائه شده در ارتباط با عمر پروژه از منظر بودجه بوده و با طول عمر سازه‌های عمرانی ارتباطی ندارد.

• **پروژه‌های با طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)**
این گروه از پروژه‌ها، در ظاهر از وضعیت مناسبی نسبت به سایر گروه‌ها برخوردارند چراکه در یک بازه زمانی اندک، بخش چشمگیری از اعتبار مورد نیاز آنها تخصیص داده شده است. بنابراین مهم‌ترین اقدام درخصوص این گروه، تخصیص اعتبار باقی‌مانده و اتمام پروژه است.

• **پروژه‌های با طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)**
این گروه از پروژه‌ها، شرایط بینابینی نسبت به دو گروه نخست دارند اما با توجه به شرایط متعادل‌تر آنها از منظر عمر و درصد تخصیص، در اولویت چهارم قرار گرفته‌اند. لذا نظارت و بررسی دقیق پروژه‌ها، آسیب‌شناسی علل تأخیر برای پروژه‌های قدیمی‌تر و تصمیم‌گیری درخصوص توقف، اصلاح یا اتمام پروژه، مهم‌ترین اقدامات مورد نیاز برای آنها محسوب می‌شود.

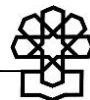
• **پروژه‌های با طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد)**
طول عمر این پروژه‌ها به‌گونه‌ای است که هنوز انحراف جدی درخصوص میزان پیشرفت پروژه رخ نداده است؛ اگرچه درصد تخصیص پایین بخشی از پروژه‌های این گروه، می‌تواند در سال‌های آتی نگران‌کننده باشد. لذا پیشنهاد می‌شود درخصوص پروژه‌های عمرانی گروه پنجم، نظارت جدی با هدف پیشگیری از انحراف فرایند اجرایی صورت پذیرد.^۱
بر این اساس، در نمودار زیر، نحوه طبقه‌بندی پروژه‌های عمرانی استان هرمزگان و اقدامات مورد نیاز درخصوص هر طبقه، به تصویر کشیده شده است:

نمودار ۱۶. طبقه‌بندی پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان و اقدامات مورد نیاز هر طبقه

مأخذ: نتایج تحقیق.

۱. اولویت‌بندی و اقدامات پیشنهادی در این دسته‌بندی، صرفاً بر مبنای دو شاخص عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه صورت پذیرفته تا تصویری کلی از وضعیت پروژه‌های استان و اقدامات احتمالی مورد نیاز به‌دست آید. بدیهی است تصمیم‌گیری نهایی درخصوص سرانجام پروژه‌های یادشده، منوط به بررسی دقیق آنها و مشاوره با دست‌اندرکاران هر پروژه و متخصصان امر است.

با عنایت به مطالب فوق‌الذکر، در جدول زیر، طبقه‌بندی پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان در قالب ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار و تعداد پروژه‌های مربوط به هر طبقه نشان داده شده است:

جدول ۹. ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان

(واحد: تعداد پروژه)

عمر پروژه	کمتر از ۵ سال	بین ۵ تا ۱۰ سال	بین ۱۰ تا ۱۵ سال	بین ۱۵ تا ۲۰ سال	۲۰ سال و بیشتر
کمتر از ۲۰ درصد	۸۲	۶	۰	۲	۵
بین ۲۰ تا ۴۰ درصد	۱۸۵	۲۴	۲	۲	۵
بین ۴۰ تا ۶۰ درصد	۹۵۳	۵۵	۱۶	۱	۳
بین ۶۰ تا ۸۰ درصد	۱۹۸	۱۰۰	۳۹	۲	۱
۸۰ درصد و بیشتر	۹۲	۱۳۶	۷۲	۸	۱

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

با توجه به اطلاعات مندرج در جدول فوق، ملاحظه می‌شود ۱۴ پروژه عمرانی استان هرمزگان در گروه پروژه‌های «عمر بالا و تخصیص اندک» قرار دارند که تعیین تکلیف آنها باید در اولویت نخست تصمیم‌گیران و سیاستگذاران استان قرار گیرد. ۱۴ پروژه یادشده به شرح جدول زیر است:

جدول ۱۰. پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان با عمر بالا و تخصیص اندک

عنوان فصل	عنوان پروژه	درصد تخصیص اعتبار	عمر پروژه در سال ۱۳۹۸	اعتبارات اختصاص یافته	کل اعتبار پروژه	شهرستان
فصل آب و فاضلاب	پروژه ایجاد تأسیسات فاضلاب شهر بندرعباس	۳۶.۴٪	۳۲	۲,۳۴۳,۰۶۲	۶,۴۴۱,۴۶۵	بندرعباس
فصل منابع آب	مطالعه و اجرای پروژه‌های تغذیه مصنوعی و پخش سیلاب	۲۹.۸٪	۲۶	۱۰۵,۶۶۲	۳۵۴,۰۰۰	بندرعباس
فصل انرژی	احداث خطوط ۱۳۲ کیلوولت	۲۷.۵٪	۲۵	۸۴۳,۳۴۴	۳,۰۷۰,۹۵۴	سطح استان
فصل انرژی	احداث خطوط ۶۳ کیلوولت	۶.۹٪	۲۵	۸۲۷,۲۲۸	۱۲,۰۳۷,۸۹۲	سطح استان
فصل انرژی	توسعه و احداث پست‌های ۲۳۰ کیلوولت	۱۰.۳٪	۲۵	۳,۲۸۳,۵۷۹	۳۱,۸۷۸,۴۱۲	سطح استان
فصل انرژی	توسعه و احداث پست‌های ۱۳۲ کیلوولت	۹.۱٪	۲۵	۶۷۲,۸۶۶	۷,۴۱۹,۳۴۳	سطح استان
فصل انرژی	توسعه و احداث پست‌های ۶۳ کیلوولت	۱۳.۹٪	۲۵	۲,۸۴۴,۴۷۴	۲۰,۴۶۳,۵۸۷	بندرعباس
فصل انرژی	احداث خطوط ۲۳۰ کیلوولت	۲۱.۴٪	۲۵	۱,۸۷۴,۵۸۷	۸,۷۵۲,۷۱۱	سطح استان
فصل انرژی	احداث خطوط ۴۰۰ کیلوولت	۵.۵٪	۲۵	۱,۰۸۵,۷۵۱	۱۹,۸۹۸,۴۴۴	سطح استان
فصل منابع آب	عملیات اجرایی تکمیل و تجهیز شبکه سنجش آب‌های سطحی و زیرزمینی	۳۵.۳٪	۲۵	۹۴,۴۴۴	۲۶۷,۵۲۲	بندرعباس
فصل انرژی	توسعه و احداث پست‌های ۴۰۰ کیلوولت	۶.۹٪	۱۸	۱,۵۶۵,۲۱۲	۲۲,۵۷۲,۶۸۳	سطح استان
فصل انرژی	فیبر نوری	۲۰.۵٪	۱۶	۹۲,۳۷۱	۴۵۱,۲۵۱	سطح استان
فصل منابع آب	ساختمان سد گابریک	۱۸.۵٪	۱۶	۳۴۴,۹۵۲	۱,۸۶۵,۵۹۹	جاسک
فصل منابع آب	مطالعه و اجرای پروژه تعادل‌بخشی منابع آب زیرزمینی	۳۶.۹٪	۱۵	۳۱۳,۳۵۰	۸۴۹,۶۴۲	سطح استان

مأخذ: همان.

همچنین در جدول زیر، شمایی کلی در خصوص وضعیت پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان بر مبنای اولویت‌بندی صورت گرفته در قالب ماتریس عمر - تخصیص ارائه شده است:

جدول ۱۱. وضعیت کلی پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان

(واحد: میلیون ریال / درصد)

بر مبنای اولویت‌بندی ماتریس عمر - تخصیص

اولویت بر حسب ماتریس عمر - تخصیص	تعداد پروژه‌ها	مجموع اعتبارات اختصاص یافته به پروژه‌ها	کل اعتبار پروژه‌ها	برآورد اعتبار باقی مانده	درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها
اولویت ۱	۱۴	۱۶,۲۹۰,۸۸۲	۱۳۶,۳۲۳,۵۰۵	۱۲۰,۰۳۲,۶۲۳	۱۲.۰٪
اولویت ۲	۸۱	۶,۷۷۰,۸۳۰	۷,۵۵۸,۲۱۷	۷۸۷,۳۸۶	۸۹.۶٪
اولویت ۳	۲۲۸	۵,۹۷۶,۷۹۴	۶,۸۹۱,۳۴۰	۹۱۴,۵۴۵	۸۶.۷٪
اولویت ۴	۶۴	۳,۴۴۹,۹۵۳	۶,۱۱۱,۲۹۷	۲,۶۶۱,۳۴۴	۵۶.۵٪
اولویت ۵	۱,۶۰۳	۱۱,۴۸۲,۹۱۸	۲۵,۰۱۶,۴۹۴	۱۳,۵۳۳,۵۷۷	۴۵.۹٪

مأخذ: همان.

بر اساس اطلاعات مندرج در جدول فوق، برای ۱۴ پروژه مربوط به اولویت ۱، مجموعاً بیش از ۱۳.۶ هزار میلیارد تومان اعتبار در نظر گرفته شده که با وجود عمر بالای پروژه‌های این گروه، صرفاً ۱۲ درصد اعتبار پیش‌بینی شده (۱.۶ هزار میلیارد تومان)، تخصیص اعتبار صورت پذیرفته است. پروژه‌های اولویت ۲ و ۳ با درصد تخصیص ۸۹.۶ و ۸۶.۷ درصد، محتمل‌ترین پروژه‌ها برای اتمام فوری می‌باشند که اعتبار باقی مانده آنها مجموعاً حدود ۱۷۰.۲ میلیارد تومان برآورد شده است. از سوی دیگر، پروژه‌های اولویت ۴ و ۵، از منظر تخصیص اعتبار، شرایط چندان نامساعدی را تجربه نکرده‌اند و به ترتیب ۴۵.۹ و ۵۶.۵ درصد تخصیص اعتبار داشته‌اند.

۴-۲. ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان بر حسب اعتبار پروژه

به منظور ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان، پس از بررسی کل اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از پروژه‌های یادشده و با توجه به بازه گسترده اعتبار پروژه‌ها که از ۱۰ میلیون تومان تا حدود ۳.۲ هزار میلیارد تومان^۱ متغیر است، نسبت به طبقه‌بندی آنها در قالب پنج دسته به شرح زیر، اقدام شده است:

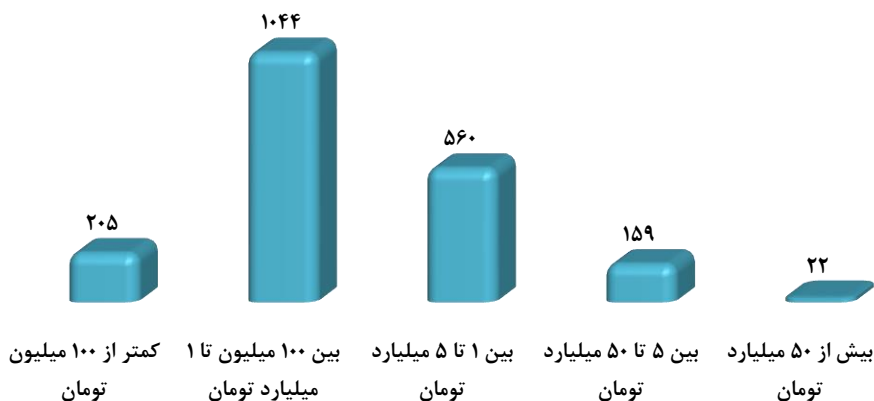
- پروژه‌های بسیار کوچک: کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار،
- پروژه‌های کوچک: بین ۱۰۰ میلیون تا ۱ میلیارد تومان اعتبار،
- پروژه‌های متوسط: بین ۱ تا ۵ میلیارد تومان اعتبار،
- پروژه‌های بزرگ: بین ۵ تا ۵۰ میلیارد تومان اعتبار،
- پروژه‌های بسیار بزرگ: بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار.

بر این اساس در نمودار زیر، تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان بر حسب اندازه پروژه‌ها

(اعتبار پیش‌بینی شده برای پروژه) ارائه شده است:

۱. پروژه توسعه و احداث پست‌های ۲۲۰ کیلوولت در سطح استان.

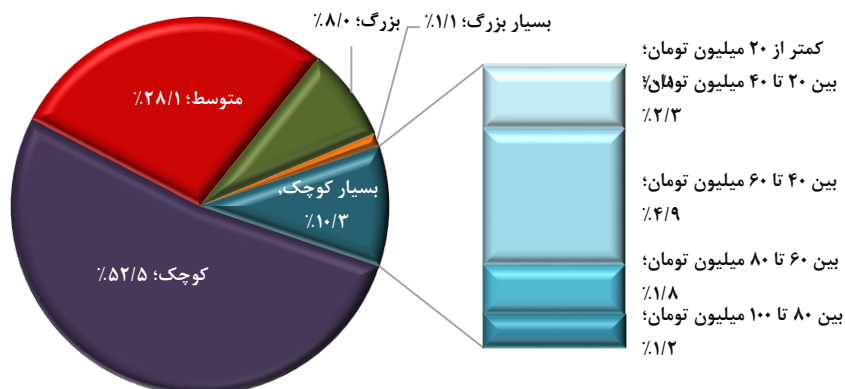
نمودار ۱۷. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان برحسب اندازه پروژه

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

همچنین در نمودار زیر، توزیع پروژه‌های عمرانی استان هرمزگان، برحسب اندازه پروژه‌ها، به تصویر کشیده شده است:

نمودار ۱۸. توزیع پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان بر حسب اندازه پروژه‌ها

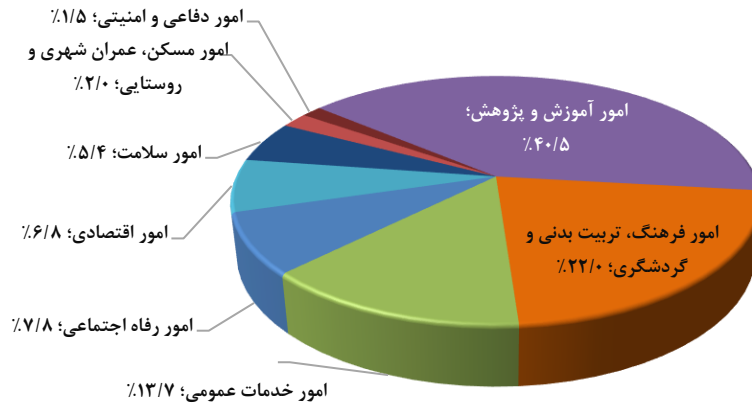

مأخذ: همان.

به این ترتیب ملاحظه می‌شود پروژه‌های کوچک (بین ۱۰۰ میلیون تا ۱ میلیارد تومان اعتبار) و پروژه‌های متوسط (بین ۱ تا ۵ میلیارد تومان اعتبار)، به ترتیب با دربرگرفتن ۵۲.۵ درصد (۱۰۴۴ پروژه) و ۲۸.۱ درصد (۵۶۰ پروژه) از کل پروژه‌های عمرانی استان هرمزگان، بخش عمده پروژه‌های استان را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین پروژه‌های بسیار کوچک (کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار) با ۲۰۵ پروژه (۱۰.۳ درصد سهم) در رتبه بعدی قرار دارند. شایان ذکر است، اندازه ۱۵۹ پروژه استان هرمزگان (۸ درصد کل پروژه‌های استان)، بزرگ و اعتبار پیش‌بینی شده برای آنها، بین ۵ تا ۵۰ میلیارد تومان است و از سوی دیگر، صرفاً ۲۲ پروژه (۱.۱ درصد کل پروژه‌های استان) در اندازه

بسیار بزرگ برنامه‌ریزی شده‌اند و برای آنها بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار در نظر گرفته شده است. نمودار زیر، سهم امور مختلف از پروژه‌های بسیار کوچک را نشان می‌دهد:

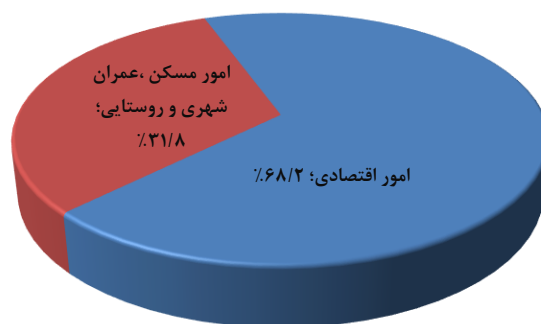
نمودار ۱۹. توزیع پروژه‌های بسیار کوچک (کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار) برحسب امور

مأخذ: همان.

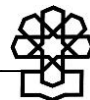
همان‌گونه که در نمودار مشخص است، بیشترین سهم از پروژه‌های عمرانی بسیار کوچک در استان هرمزگان، مربوط به «امور آموزش و پژوهش» است. همچنین «امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری» و «امور خدمات عمومی» در رتبه‌های بعدی قرار گرفته‌اند. در نمودار زیر نیز، سهم امور مختلف از ۲۲ پروژه عمرانی بسیار بزرگ استان (بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار)، نشان داده شده است:

نمودار ۲۰. توزیع پروژه‌های بسیار بزرگ (بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار) برحسب امور

مأخذ: همان.

نمودار فوق نشان می‌دهد بیشترین سهم از پروژه‌های بسیار بزرگ (۱۵ پروژه) به «امور اقتصادی» اختصاص یافته است و هفت پروژه دیگر، مربوط به «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» است.

در جدول زیر، وضعیت پروژه‌های عمرانی استان هرمزگان به صورت هم‌زمان برحسب اندازه پروژه و اولویت‌بندی ماتریس عمر-تخصیص، مورد بررسی قرار گرفته است:

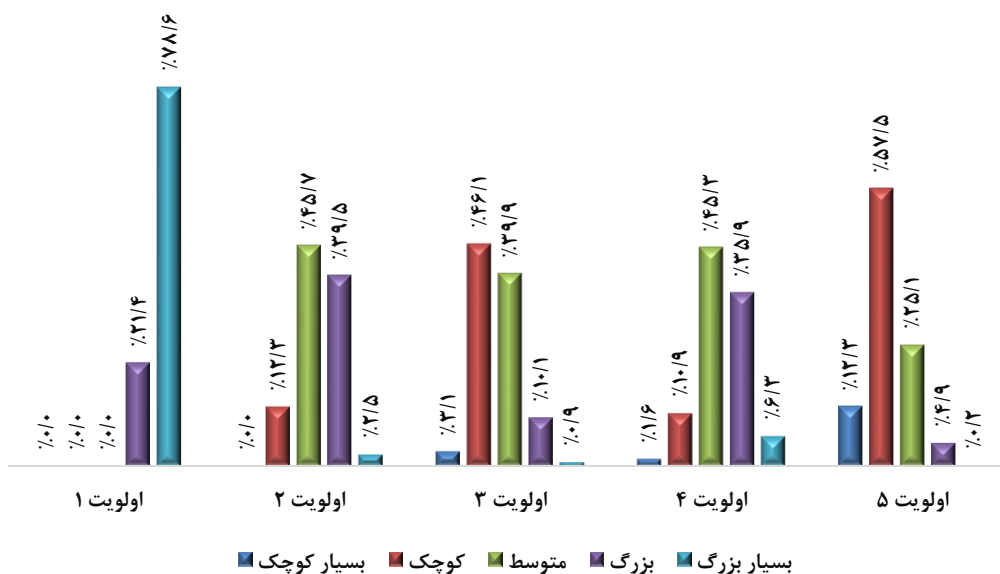
جدول ۱۲. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان برحسب اندازه و اولویت

اندازه پروژه	اولویت پروژه	اولویت ۱	اولویت ۲	اولویت ۳	اولویت ۴	اولویت ۵	جمع
بسیار کوچک	۰	۰	۰	۷	۱	۱۹۷	۲۰۵
کوچک	۰	۱۰	۱۰۵	۷	۹۲۲	۱,۰۴۴	
متوسط	۰	۳۷	۹۱	۲۹	۴۰۳	۵۶۰	
بزرگ	۳	۳۲	۲۳	۲۳	۷۸	۱۵۹	
بسیار بزرگ	۱۱	۲	۲	۴	۳	۲۲	
جمع	۱۴	۸۱	۲۲۸	۶۴	۱,۶۰۳	۱,۹۹۰	

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

با استفاده از اطلاعات مندرج در جدول فوق، در نمودار زیر توزیع پروژه‌های عمرانی استان هرمزگان، برحسب اندازه پروژه‌ها و اولویت‌بندی ماتریس عمر-تخصیص، نشان داده شده است:

نمودار ۲۱. توزیع پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان برحسب اندازه و اولویت

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

همان‌گونه که ملاحظه می‌شود، از میان ۱۴ پروژه‌ای که به دلیل طول عمر زیاد و درصد تخصیص اندک، در اولویت اول تعیین تکلیف قرار گرفته‌اند، اندازه ۱۱ پروژه «بسیار بزرگ» و سه پروژه دیگر، «بزرگ» است. پروژه‌های اولویت دوم که ضمن دارا بودن عمر طولانی، از درصد تخصیص بالایی نیز برخوردارند و لذا، تصمیم درخصوص اتمام فوری

آنها، محتمل‌تر است، عمدتاً در گروه پروژه‌های «متوسط» و «بزرگ» قرار دارند. پروژه‌های اولویت سوم (عمر اندک و تخصیص بالا) نیز عمدتاً «کوچک» و «متوسط» هستند.

از سوی دیگر، بالغ بر ۸۱ درصد از پروژه‌های اولویت ۴ (طول عمر متوسط/زیاد و تخصیص اندک/متوسط) که طی سال‌های آتی، در صورت عدم پیشرفت قابل‌ملاحظه و افزایش طول عمر، قابلیت انتقال به ناحیه مربوط به پروژه‌های اولویت ۱ را دارا می‌باشند، در زمره پروژه‌های «متوسط» و «بزرگ» قرار دارند و اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از آنها بین ۱ تا ۵۰ میلیارد تومان است.

شایان ذکر است حدود ۸۳ درصد از پروژه‌های اولویت ۵ (عمر اندک و تخصیص اندک/متوسط) که ۸۰.۶ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان هرمزگان را دربرمی‌گیرند و عملیات اجرایی آنها طی یک دهه اخیر آغاز شده است، از نظر اندازه، در زمره پروژه‌های «کوچک» و «متوسط» قرار گرفته‌اند.

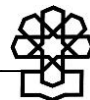
جمع‌بندی و پیشنهادها

بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان حاکی از آن است که در سال ۱۳۹۸، تعداد ۱۹۹۰ پروژه فعال در قالب ۴۶۸ طرح عمرانی وجود داشته است که قدیمی‌ترین آنها از سال ۱۳۶۷ آغاز شده است. طرح‌های یادشده در قالب ۱۰ امور، ۳۱ فصل و ۷۶ برنامه مختلف طبقه‌بندی شده‌اند. مجموع اعتبار پیش‌بینی شده برای پروژه‌های مذکور بالغ بر ۱۸۱.۹ هزار میلیارد ریال است که در مجموع، ۲۴.۲ درصد اعتبارات یادشده (حدود ۴۴ هزار میلیارد ریال)، جهت اجرای پروژه‌ها، تخصیص داده شده است. متوسط عمر پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان در سال ۱۳۹۸، معادل ۳.۴ سال بوده است.

در بررسی موضوعی پروژه‌های عمرانی استان هرمزگان، مشخص شد «امور اقتصادی»، «امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری» و «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» به ترتیب با ۲۸.۱، ۲۴.۳ و ۱۸.۶ درصد سهم، بیشترین سهم از تعداد پروژه‌های استان را به خود اختصاص داده‌اند. «امور اقتصادی»، از منظر اعتبارات تخصیص داده شده نیز با اختلاف شدیدتری نسبت به سایر امور، در رتبه نخست قرار دارد. در این زمینه سهم «امور اقتصادی» از اعتبارات تخصیص‌یافته استان، ۶۵.۲ درصد بوده و به تنهایی نزدیک به دوسوم از اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته استان را جذب کرده است. همچنین «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» با سهم ۱۹.۷ درصدی، در رتبه دوم قرار گرفته است.

بر مبنای فصول، فصل‌های «حمل‌ونقل»، «ورزش و تفریحات» و «آموزش و پرورش عمومی»، به ترتیب با ۱۲.۱، ۱۱.۷ و ۱۱ درصد سهم، بیشترین سهم را از تعداد پروژه‌های استان به خود اختصاص داده‌اند. در این راستا، فصل «حمل‌ونقل» در قالب «امور اقتصادی»، فصل «ورزش و تفریحات» در زمره «امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری» و فصل «آموزش و پرورش عمومی» ذیل «امور آموزش و پژوهش» طبقه‌بندی شده‌اند.

از سوی دیگر فصول «انرژی»، «منابع آب» و «آب و فاضلاب» به ترتیب با اختصاص ۳۱.۴، ۱۸.۶ و ۱۲.۷ درصد از اعتبارات تخصیص‌یافته استان، بیشترین سهم را از منابع اعتباری تخصیصی استان داشته‌اند. از میان فصول مذکور، «انرژی» و «منابع آب» در قالب «امور اقتصادی» و «آب و فاضلاب» در قالب «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» می‌باشند.

همچنین از منظر برنامه‌ای، دو برنامه «توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای (فصل حمل‌ونقل - امور اقتصادی)» و «گسترش ورزش همگانی (فصل فصل ورزش و تفریحات - امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری» بیشترین سهم از تعداد پروژه‌ها و دو برنامه «توسعه امور برق (فصل انرژی - امور اقتصادی)» و «توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای (فصل حمل‌ونقل - امور اقتصادی)»، بیشترین سهم از اعتبارات تخصیص یافته را به خود اختصاص داده‌اند. شایان توجه است ۶۷ برنامه عمرانی استان هرمزگان، به‌رغم دربرگرفتن ۱۲۲۵ پروژه، معادل ۶۱.۶ درصد کل پروژه‌های عمرانی استان، صرفاً ۱۸.۳ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان، سهم داشته‌اند. در این زمینه، ۵۷ برنامه از ۶۷ برنامه یادشده، هریک سهمی بسیار اندک و کمتر از ۰.۵ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان را جذب کرده‌اند.

نتایج حاصل از بررسی جغرافیایی پروژه‌های عمرانی استان هرمزگان در سطح شهرستان‌های استان، حاکی از آن است که پروژه‌های «سطح استان»، با وجود آنکه صرفاً ۳.۶ درصد از تعداد پروژه‌های استان را شامل می‌شوند، با ۲۸.۱ درصد سهم از اعتبارات تخصیص یافته، بیشترین سهم از منابع عمرانی استان را به خود اختصاص داده‌اند؛ شهرستان «بندر عباس» به‌عنوان مرکز استان، با برخورداری از سهم ۱۹ درصدی از تعداد پروژه‌های استان، با ۲۵.۵ درصد سهم از اعتبارات تخصیص یافته استان، در رتبه بعدی قرار گرفته است.

بررسی شاخص درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها در سطح شهرستان‌های استان نشان می‌دهد به‌استثنای پروژه‌های «سطح استان» و شهرستان «بندر عباس» که بیش از نیمی از اعتبارات تخصیص یافته استان به آنها تعلق دارد، نسبت تخصیص اعتبار در سایر شهرستان‌های استان، نسبتاً مطلوب و بین ۵۴ تا ۶۷ درصد متغیر است. در این ارتباط نسبت تخصیص اعتبار پروژه‌های «سطح استان» معادل ۱۱ درصد و برای شهرستان «بندر عباس» معادل ۳۰.۸ درصد است. پس از بررسی موضوعی و جغرافیایی پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان، مسئله طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها به‌صورت هم‌زمان مورد ارزیابی قرار گرفته است. این موضوع از آن جهت حائز اهمیت است که طولانی شدن عمر پروژه‌ها و عدم حصول دستاورد قابل‌اتکا با وجود صرف زمان و منابع فراوان، به یکی از معضلات جدی طرح‌های عمرانی کشور مبدل شده است. لذا ایجاد مبنای مناسبی برای قضاوت و تصمیم‌گیری درخصوص نحوه برخورد با طرح‌های عمرانی استان، ضروری به‌نظر می‌رسد. به‌ویژه آنکه طولانی شدن اجرای برخی طرح‌های عمرانی، علاوه بر هدردهی منابع سرمایه‌ای کشور، تأثیراتی بر میزان برنامه‌پذیری فرایند توسعه اقتصادی کشور برجای خواهد گذاشت.

به‌عبارت‌دیگر، طولانی شدن عمر پروژه‌های عمرانی یک استان به این معنی است که بخشی از برنامه‌های عمران و توسعه استان، متمرکز بر موضوع‌هایی است که سال‌ها پیش برنامه‌ریزی شده‌اند. بنابراین نوعی وابستگی به مسیر طی شده در تخصیص منابع مالی مشاهده می‌شود و بخش چشمگیری از منابع عمرانی استان، بدون توجه به اصول و مبانی آمایش سرزمین و نیازها و مقتضیات روز استان، صرف پروژه‌هایی می‌شود که مدت‌ها پیش، برنامه‌ریزی و آغاز شده‌اند. از این‌رو، پروژه‌های عمرانی استان هرمزگان در قالب ماتریسی تحت عنوان عمر-درصد تخصیص مورد ارزیابی قرار گرفته و در پنج گروه، به شرح جدول زیر طبقه‌بندی شده‌اند:

جدول ۱۳. ارزیابی وضعیت پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان براساس ماتریس عمر - درصد تخصیص

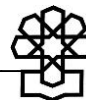
اولویت	گروه	تعداد پروژه	پیشنهاد نحوه برخورد	توضیحات
۱	طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)	۱۴	<ul style="list-style-type: none"> نظارت و بررسی دقیق پروژه آسیب‌شناسی علل تأخیر تصمیم‌گیری درخصوص توقف، اصلاح یا اتمام پروژه 	چشم‌انداز کوتاه‌مدتی برای اتمام آنها متصور نیست.
۲	طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)	۸۱	<ul style="list-style-type: none"> نظارت و بررسی دقیق پروژه آسیب‌شناسی علل تأخیر اتمام یا اصلاح پروژه 	به‌دلیل تخصیص بخش قابل‌توجهی از اعتبار مورد نیاز پروژه، گزینه توقف چندان مطرح نیست.
۳	طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)	۲۲۸	<ul style="list-style-type: none"> تخصیص اعتبار باقی‌مانده و اتمام پروژه 	از وضعیت مناسبی نسبت به سایر گروه‌ها برخوردار است.
۴	طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)	۶۴	<ul style="list-style-type: none"> نظارت و بررسی دقیق پروژه آسیب‌شناسی علل تأخیر پروژه‌های قدیمی‌تر تصمیم‌گیری درخصوص توقف، اصلاح یا اتمام پروژه 	شرایط بینابینی نسبت به دو اولویت نخست دارند اما با توجه به شرایط متعادل‌تر آنها، در اولویت چهارم قرار گرفته‌اند.
۵	طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد)	۱,۶۰۳	<ul style="list-style-type: none"> نظارت بر پروژه با هدف پیشگیری از انحراف فرایند اجرایی 	هنوز انحراف جدی درخصوص میزان پیشرفت پروژه رخ نداده است.

مأخذ: نتایج تحقیق.

همچنین ارزیابی «اندازه» پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان هرمزگان براساس کل اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از پروژه‌ها صورت پذیرفته است. براساس طبقه‌بندی شرح داده شده در متن گزارش، ۱۰.۳ درصد پروژه‌های عمرانی استان هرمزگان، در زمره پروژه‌های «بسیار کوچک» قرار می‌گیرند. اندازه ۵۲.۵ درصد پروژه‌ها «کوچک» و ۲۸.۱ درصد آنها، «متوسط» است و درنهایت، پروژه‌های «بزرگ» و «بسیار بزرگ»، به‌ترتیب ۸ و ۱.۱ درصد از کل پروژه‌های استان را به خود اختصاص داده‌اند.

شایان ذکر است اندازه عمده پروژه‌هایی که براساس ماتریس عمر - درصد تخصیص، در اولویت اول تعیین تکلیف قرار گرفته‌اند، «بسیار بزرگ» است؛ لذا اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از آنها، بیش از ۵۰ میلیارد تومان است. پروژه‌های اولویت دوم، عمدتاً در گروه پروژه‌های «متوسط» و «بزرگ» قرار دارند. پروژه‌های اولویت سوم، عمدتاً «کوچک» و «متوسط» هستند. همچنین بیش از ۸۱ درصد از پروژه‌های اولویت ۴ که انتقال آنها به اولویت ۱ طی سال‌های آتی محتمل است، در زمره پروژه‌های «متوسط» و «بزرگ» قرار دارند و اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از آنها بین ۱ تا ۵۰ میلیارد تومان می‌باشد. شایان ذکر است، حدود ۸۳ درصد از پروژه‌های اولویت ۵ که ۸۰.۶ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان را دربرمی‌گیرند، «کوچک» یا «متوسط» هستند.

با توجه به آنکه پروژه‌هایی که عمر آنها کمتر از ۱۰ سال است، بسته به درصد تخصیص اعتبار، در اولویت سوم یا پنجم جای گرفته‌اند، می‌توان گفت بخش عمده پروژه‌های عمرانی استان که طی یک دهه اخیر بارگذاری شده‌اند، از نظر شاخص اندازه، «کوچک» یا «متوسط» هستند و اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از آنها، بین ۱۰۰ میلیون تا ۵ میلیارد تومان است.

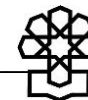

پیوست ۱

براساس مستندات ارائه شده توسط معاونت امور استان‌های سازمان برنامه و بودجه، منابع اعتباری استانی می‌تواند از سرفصل‌های زیر تأمین گردد:

- اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی،
- مجموع سه درصد درآمد حاصل از صادرات نفت خام و گاز طبیعی،
- مصوبات خاص استان‌ها،
- اعتبارات ۲۷ درصد ارزش افزوده،
- اعتبارات موضوع ماده (۲۳) قانون نحوه رسیدگی به تخلفات و اخذ جرائم رانندگی،
- حوادث غیرمترقبه ماده (۱۰) قانون تنظیم،
- اعتبارات قانون استفاده متوازن در جدول شماره (۹) توازن ملی ابلاغی به استان‌ها،
- اعتبار موضوع بازپرداخت فروش اموال منقول و غیرمنقول دولتی،
- اعتبار تعهدات سفرهای رهبر انقلاب اسلامی،
- اعتبار تعهدات سفرهای ریاست جمهوری،
- اعتبار موضوع ارتقاء درآمدهای استانی،
- اعتبار متمرکز درآمد- هزینه دستگاه‌های اجرایی،
- اعتبارات موضوع ماده (۶۳) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت،
- هزینه‌های پیش‌بینی نشده سرمایه‌ای،
- کمک به هزینه‌های اجتناب‌ناپذیر و ضروری،
- کمک به اشخاص حقیق و حقوقی غیردولتی،
- کمک بلاعوض، یارانه سود و کارمزد وجوه اداره‌شده، تحقیقات، آموزش و نظارت بر اجرای طرح‌های تولیدی و خدماتی آموزش عالی غیرانتفاعی،
- کمک به توسعه زیربنای روستایی، تکمیل مجتمع‌های آبرسانی و زیرساخت‌های نواحی صنعتی و کمک‌های فنی و اعتباری به توسعه اشتغال روستایی،
- کمک به اجرای طرح‌های مشارکت با بخش خصوصی،
- اعتبارات موضوع واگذاری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نیمه‌تمام، تکمیل‌شده و آماده بهره‌برداری دولت،
- ایجاد زیرساخت‌های توسعه پایدار شرق و غرب کشور،
- اعتبارات موضوع طرح‌های بیمارستان‌های کشور،

- پرداخت مطالبات مشاوران و پیمانکاران طرح‌های سدها و شبکه‌های آبیاری و زهکشی متوقف شده در حوزه دریاچه ارومیه،
- تسویه بدهی‌های قطعی دولت به اشخاص حقیقی و حقوقی تعاونی و خصوصی و نهادهای غیردولتی از طریق تهاتر بدهی اشخاص یادشده به بانک‌ها،
- تسویه بدهی‌های قطعی شده دولت به اشخاص حقیقی و حقوقی تعاونی و خصوصی،
- تهدیدات پرداخت نشده بودجه مصوب سال‌های قبل، موضوع مواد (۶۳) و (۶۴) قانون محاسبات عمومی کشور،
- اعتبارات موضوع فروش سهام، سهم‌الشرکه، اموال دارایی‌ها و حقوق مالی و نیروگاه‌های متعلق به دولت و مؤسسات و شرکت‌های دولتی وابسته و تابعه اوراق مشارکت،
- منابع داخلی شرکت‌های دولتی،
- منابع داخلی شهرداری‌ها،
- تسهیلات وام خارجی،
- تسهیلات وام داخلی،
- خودیاری.

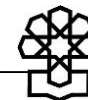

جدول ۱۴. خلاصه وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان هرمزگان برحسب برنامه

(واحد: میلیون ریال / درصد)

کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۳۰۱۰۱۵۰۰۰	برنامه توسعه امور برق	۹,۹۹۱,۶۷۶	۶,۸۷۰,۸۵۲	۳,۸۲۰,۱۹۴	۱۳,۸۱۱,۸۷۰	۱۱۱,۱۶۶,۶۶۱	۱۲۸,۰۲۹,۱۸۹	۱۰.۸٪
۱۳۰۳۰۱۶۰۰۰	برنامه توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای	۳,۶۲۲,۹۱۸	۳,۰۴۰,۱۰۴	۱,۶۹۰,۲۹۸	۵,۳۱۳,۲۱۶	۱,۴۳۶,۶۹۰	۸,۰۹۹,۷۱۲	۶۵.۶٪
۱۳۰۷۰۰۲۰۰۰	برنامه عرضه آب	۳,۳۵۳,۸۷۶	۵۰۵,۹۸۳	۲۸۱,۳۲۷	۳,۶۳۵,۲۰۳	۳۰۱,۳۶۲	۴,۱۶۱,۲۲۱	۸۷.۴٪
۱۵۰۳۰۰۲۰۰۰	برنامه توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب	۳,۰۲۳,۲۵۰	۵۸۷,۳۰۰	۳۲۶,۵۲۹	۳,۳۴۹,۷۸۹	۴,۷۶۳,۱۷۴	۸,۳۷۳,۷۲۴	۴۰.۰٪
۱۳۰۷۰۰۶۰۰۰	برنامه بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب	۲,۰۶۴,۸۹۰	۵۵۱,۹۲۰	۳۰۶,۸۶۸	۲,۳۷۱,۷۵۸	۴,۰۲۳,۳۳۱	۶,۶۴۰,۱۴۱	۳۵.۷٪
۱۵۰۳۰۰۳۰۰۰	برنامه ارائه خدمات آب شهری و روستایی	۱,۵۰۷,۵۷۲	۱,۳۳۳,۳۱۰	۷۴۱,۳۲۰	۲,۲۴۸,۸۹۲	۸۶۸,۶۳۱	۳,۷۰۹,۵۱۳	۶۰.۶٪
۱۵۰۲۰۰۲۰۰۰	برنامه ساماندهی نواحی خاص	۶۸۷,۸۲۷	۲,۵۸۱,۸۱۷	۱,۴۳۵,۴۹۰	۲,۱۲۳,۳۱۷	۱۷۸,۳۰۰	۳,۴۴۷,۹۴۴	۶۱.۶٪
۱۳۰۷۰۰۳۰۰۰	برنامه تأمین آب	۱,۵۵۴,۹۵۵	۸۱۷,۷۵۸	۴۵۴,۶۷۳	۲,۰۰۹,۶۲۸	۱,۶۷۴,۲۸۵	۴,۰۴۶,۹۹۸	۴۹.۷٪
۱۷۰۲۰۰۴۰۰۰	برنامه گسترش ورزش همگانی	۵۷۶,۹۷۲	۸۴۳,۵۳۱	۴۶۹,۰۰۳	۱,۰۴۵,۹۷۵	۲۸۲,۶۴۱	۱,۷۰۳,۱۴۴	۶۱.۴٪
۱۶۰۲۰۰۱۰۰۰	برنامه ارائه خدمات درمانی	۴۵۰,۰۰۰	۷۶۵,۰۰۰	۴۲۵,۳۴۰	۸۷۵,۳۴۰	.	۱,۲۱۵,۰۰۰	۷۲.۰٪
۱۰۰۲۰۵۴۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	۵۱۳,۳۸۶	۲۹۲,۸۶۵	۱۶۲,۸۳۳	۶۷۶,۲۱۹	۳۷۶,۵۰۰	۱,۱۸۲,۷۵۱	۵۷.۲٪
۱۳۰۶۰۰۸۰۰۰	برنامه افزایش تولید آبزیان پرورشی	۴۴۶,۹۲۲	۳۳۶,۰۰۰	۱۸۶,۸۱۶	۶۳۳,۷۳۸	۸۳,۴۴۴	۸۶۶,۳۶۶	۷۳.۱٪
۱۵۰۲۰۰۴۰۰۰	برنامه حمل‌ونقل شهری و روستایی	۱۸۷,۹۹۸	۷۸۳,۱۹۶	۴۳۵,۴۵۷	۶۲۳,۴۵۵	۱۲,۶۰۰	۹۸۳,۷۹۴	۶۳.۴٪
۱۸۰۱۰۰۱۰۰۰	برنامه آموزش ابتدایی	۲۲۲,۴۹۶	۵۴۱,۷۳۱	۳۰۱,۲۰۲	۵۲۳,۶۹۹	۲۳۰,۹۰۰	۹۹۵,۱۲۷	۵۲.۶٪
۱۷۰۳۰۲۲۰۰۰	برنامه حمایت از فعالیت‌های فرهنگی، هنری، دینی استان‌ها	۲۰۰,۴۱۷	۴۳۹,۲۵۳	۲۴۴,۲۲۵	۴۴۴,۶۴۲	۲۵,۳۷۰	۶۶۵,۰۴۰	۶۶.۹٪
۱۸۰۱۰۰۶۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه نظری	۲۰۴,۸۹۲	۲۹۳,۶۸۷	۱۶۳,۲۹۰	۳۶۸,۱۸۲	۸,۰۰۰	۵۰۶,۵۷۹	۷۲.۷٪
۱۷۰۶۰۰۲۰۰۰	برنامه توسعه گردشگری داخلی	۶۰,۰۸۳	۴۶۱,۶۴۸	۲۵۶,۶۷۶	۳۱۶,۷۶۰	۴۲,۵۰۰	۵۶۴,۲۳۱	۵۶.۱٪
۱۵۰۲۰۱۲۰۰۰	برنامه ساماندهی کالبدی شهری و روستایی	۱۴۵,۳۵۹	۲۵۰,۲۳۴	۱۳۹,۱۳۰	۲۸۴,۴۸۹	۳۲۰,۲۹۰	۷۱۵,۸۸۲	۳۹.۷٪
۱۳۰۶۰۰۱۰۰۰	برنامه آبخیزداری و حفاظت خاک	۱۴۲,۰۳۷	۱۴۶,۰۰۰	۸۱,۱۷۶	۲۲۳,۲۱۳	۴۴,۱۴۲	۳۳۲,۱۷۹	۶۷.۲٪
۱۶۰۱۰۰۲۰۰۰	برنامه ارائه خدمات بهداشت روستایی	۷۸,۶۰۰	۲۱۷,۷۰۰	۱۲۱,۰۴۱	۱۹۹,۶۴۱	۹۸,۷۹۰	۳۹۵,۰۹۰	۵۰.۵٪

کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۶۰۱۰۰۳۰۰۰	برنامه ارائه خدمات بهداشت شهری	۸۰,۴۴۹	۲۱۲,۸۳۲	۱۱۸,۳۳۵	۱۹۸,۷۸۴	۸۱,۴۵۱	۳۷۴,۷۳۲	۵۳.۰٪
۱۳۰۴۰۱۱۰۰۰	برنامه ایجاد و توسعه صنایع، معادن و زیرساخت های صنعتی و معدنی	۱۶۵,۳۹۸	۳۳,۵۰۰	۱۸,۶۲۶	۱۸۴,۰۲۴	۴۱,۶۰۰	۲۴۰,۴۹۸	۷۶.۵٪
۱۸۰۱۰۰۵۰۰۰	برنامه آموزش دوره اول متوسطه	۵۸,۰۳۷	۲۰۶,۰۰۰	۱۱۴,۵۳۶	۱۷۲,۵۷۳	۲۱۹,۹۰۰	۴۸۳,۹۳۷	۳۵.۷٪
۱۳۰۷۰۰۵۰۰۰	برنامه مهندسی رودخانه ها و سواحل	۶۶,۶۹۸	۱۶۳,۳۶۹	۹۰,۸۳۳	۱۵۷,۵۳۱	۱۰۴,۷۸۲	۳۳۴,۸۴۹	۴۷.۰٪
۱۷۰۱۰۳۱۰۰۰	برنامه اطلاع رسانی و تبلیغات دینی رسانه ای	۸۰,۵۷۷	۱۳۶,۲۰۰	۷۵,۷۲۷	۱۵۶,۳۰۴	۷,۳۰۰	۲۲۴,۰۷۷	۶۹.۸٪
۱۷۰۱۰۱۴۰۰۰	برنامه حمایت از حوزه های علمیه و مدارس علوم دینی	۸۴,۶۲۷	۱۲۲,۵۰۰	۶۸,۱۱۰	۱۵۲,۷۳۷	۴,۰۰۰	۲۱۱,۱۲۷	۷۲.۳٪
۱۲۰۱۰۰۵۰۰۰	برنامه اقدامات تأمینی و مدیریت بحران	۱۴۰,۳۶۸	۱۸,۰۰۰	۱۰,۰۰۸	۱۵۰,۳۷۶	۲۵,۰۰۰	۱۸۳,۳۶۸	۸۲.۰٪
۱۹۰۱۰۰۲۰۰۰	برنامه ارائه خدمات امداد و نجات به آسیب دیدگان حوادث و سوانح	۱۰۵,۷۶۰	۷۵,۶۵۰	۴۲,۰۶۱	۱۴۷,۸۲۱	۸,۷۵۰	۱۹۰,۱۶۰	۷۷.۷٪
۱۷۰۳۰۳۴۰۰۰	برنامه گسترش و بهسازی کتابخانه های عمومی	۸۶,۴۰۲	۷۷,۰۰۰	۴۲,۸۱۲	۱۲۹,۲۱۴	۵۰,۵۰۰	۲۱۳,۹۰۲	۶۰.۴٪
۱۹۰۴۰۰۳۰۰۰	برنامه ارائه خدمات توانبخشی به نیازمندان	۷۵,۳۷۲	۸۴,۳۴۰	۴۶,۸۹۳	۱۲۲,۲۶۵	۵۲,۹۷۸	۲۱۲,۶۹۰	۵۷.۵٪
۱۶۰۲۰۰۶۰۰۰	برنامه ارتقای سلامت خون و فراورده های خونی	۸۸,۵۷۰	۵۱,۳۰۰	۲۸,۵۲۳	۱۱۷,۰۹۳	.	۱۲۹,۸۷۰	۸۳.۷٪
۱۷۰۲۰۰۵۰۰۰	برنامه ورزش و سلامت دانش آموزان	۷۶,۲۷۸	۶۰,۴۰۰	۳۳,۵۸۲	۱۰۹,۸۶۰	۴۷,۴۰۰	۱۸۴,۰۷۸	۵۹.۷٪
۱۶۰۲۰۰۲۰۰۰	برنامه ارائه خدمات فوریت های پزشکی پیش بیمارستانی	۲۳,۴۰۰	۱۳۶,۳۰۰	۷۵,۷۸۳	۹۹,۱۸۳	۲۵۲,۹۵۰	۴۱۲,۶۵۰	۲۴.۰٪
۱۸۰۵۰۱۲۰۰۰	برنامه توسعه فن آفرینی	۶۲,۲۲۹	۴۸,۱۹۰	۲۶,۷۹۴	۸۹,۰۲۳	۴۰,۷۸۹	۱۵۱,۲۰۸	۵۸.۹٪
۱۸۰۲۰۰۱۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه فنی و حرفه ای	۱۶,۰۰۰	۱۲۸,۱۰۰	۷۱,۲۲۴	۸۷,۲۲۴	۲۲۰,۰۰۰	۳۶۴,۱۰۰	۲۴.۰٪
۱۸۰۲۰۰۵۰۰۰	برنامه آموزش غیررسمی فنی و حرفه ای و مهارتی	۳۳,۰۸۰	۶۴,۵۰۰	۳۵,۸۶۲	۶۸,۹۴۲	.	۹۷,۵۸۰	۷۰.۷٪
۱۳۰۶۰۱۱۰۰۰	برنامه افزایش محصولات زراعی	.	۱۱۶,۵۰۰	۶۴,۷۷۴	۶۴,۷۷۴	.	۱۱۶,۵۰۰	۵۵.۶٪
۱۷۰۳۰۳۱۰۰۰	برنامه ساماندهی امور جوانان	۶,۰۷۰	۸۸,۰۰۰	۴۸,۹۲۸	۵۴,۹۹۸	۳۶,۰۰۰	۱۳۰,۰۷۰	۴۲.۳٪
۱۳۰۵۰۲۴۰۰۰	برنامه تنظیم بازار داخلی	۴۰,۰۲۲	۲۱,۰۰۰	۱۱,۶۷۶	۵۱,۶۹۸	.	۶۱,۰۲۲	۸۴.۷٪
۱۸۰۱۰۰۲۰۰۰	برنامه آموزش استثنائی	۲۰,۸۰۷	۴۲,۰۰۰	۲۳,۳۵۲	۴۴,۱۵۹	۱,۰۰۰	۶۳,۸۰۷	۶۹.۲٪
۱۸۰۱۰۱۵۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان ها، اماکن و ماشین آلات	.	۷۶,۵۳۴	۴۲,۵۵۳	۴۲,۵۵۳	.	۷۶,۵۳۴	۵۵.۶٪
۱۳۰۶۰۱۵۰۰۰	برنامه بررسی، کنترل و پایش بیماری های واگیر و قرنطینه ای دام، طیور و آبزیان	۲۲,۵۴۰	۳۳,۵۰۰	۱۸,۶۲۶	۴۱,۱۶۶	.	۵۶,۰۴۰	۷۳.۵٪
۱۳۰۶۰۱۲۰۰۰	برنامه بهبود بهره وری آب در عرصه کشاورزی	۱۰,۰۰۰	۵۵,۰۰۰	۳۰,۵۸۰	۴۰,۵۸۰	.	۶۵,۰۰۰	۶۲.۴٪
۱۸۰۳۰۲۵۰۰۰	برنامه فضاهای آموزشی و کمک آموزشی	۳۴,۰۱۵	۵,۵۸۰	۳,۱۰۲	۳۷,۱۱۷	.	۳۹,۵۹۵	۹۳.۷٪

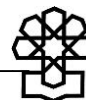

کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۵۰۲۰۰۱۰۰۰	برنامه ارائه خدمات شهری و روستایی	۶,۰۰۰	۵۴,۰۰۰	۳۰,۰۲۴	۳۶,۰۲۴	۰	۶۰,۰۰۰	۶۰.۰٪
۱۷۰۴۰۰۲۰۰۰	برنامه تأمین، حفاظت، مرمت و معرفی میراث غیرمنقول فرهنگی	۲۳,۵۰۹	۱۸,۵۰۰	۱۰,۲۸۶	۳۳,۷۹۵	۰	۴۲,۰۰۹	۸۰.۴٪
۱۳۰۶۰۰۲۰۰۰	برنامه احیا، توسعه و بهره‌برداری اصولی از جنگل‌های کشور	۰	۵۲,۹۶۷	۲۹,۴۵۰	۲۹,۴۵۰	۰	۵۲,۹۶۷	۵۵.۶٪
۱۳۰۶۰۰۹۰۰۰	برنامه افزایش محصولات باغی	۰	۴۹,۲۲۷	۲۷,۳۷۰	۲۷,۳۷۰	۰	۴۹,۲۲۷	۵۵.۶٪
۱۷۰۷۰۰۲۰۰۰	برنامه طراحی و ترویج صنایع دستی	۸,۵۰۳	۳۳,۵۰۰	۱۸,۶۲۶	۲۷,۱۲۹	۹,۵۰۰	۵۱,۵۰۳	۵۲.۷٪
۱۱۰۱۰۲۵۰۰۰	برنامه کمک به پایگاه‌ها و حوزه‌های مقاومت	۰	۳۳,۸۰۰	۱۸,۷۹۳	۱۸,۷۹۳	۰	۳۳,۸۰۰	۵۵.۶٪
۱۳۰۴۰۱۲۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	۱۵,۷۸۰	۴,۰۰۰	۲,۲۲۴	۱۸,۰۰۴	۲,۰۰۰	۲۱,۷۸۰	۸۲.۷٪
۱۹۰۳۰۰۲۰۰۰	برنامه ارائه خدمات اجتماعی فرهنگی، ورزشی به ایثارگران	۱۰,۰۰۰	۱۴,۱۰۰	۷,۸۴۰	۱۷,۸۴۰	۱۲,۷۰۰	۳۶,۸۰۰	۴۸.۵٪
۱۹۰۳۰۱۹۰۰۰	برنامه حمایت از خانواده و زنان سرپرست خانوار	۷,۴۰۰	۱۶,۸۴۵	۹,۳۶۶	۱۶,۷۶۶	۱,۵۵۰	۲۵,۷۹۵	۶۵.۰٪
۱۰۰۲۰۰۶۰۰۰	برنامه ارائه خدمات نقشه‌برداری و اطلاعات مکانی	۱۱,۵۰۰	۷,۰۰۰	۳,۸۹۲	۱۵,۳۹۲	۱,۵۰۰	۲۰,۰۰۰	۷۷.۰٪
۱۰۰۴۰۰۲۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۱۰,۵۰۰	۵,۰۰۰	۲,۷۸۰	۱۳,۲۸۰	۱۰,۰۰۰	۲۵,۵۰۰	۵۲.۱٪
۱۲۰۱۰۰۴۰۰۰	برنامه اظهار نظر پزشکی قانونی	۱۰,۳۰۰	۴,۰۰۰	۲,۲۲۴	۱۲,۵۲۴	۰	۱۴,۳۰۰	۸۷.۶٪
۱۷۰۱۰۱۰۰۰۰	برنامه حفظ و ارتقای فعالیت‌های فرهنگی - دینی مساجد	۰	۲۲,۵۰۰	۱۲,۵۱۰	۱۲,۵۱۰	۵۰۰	۲۳,۰۰۰	۵۴.۴٪
۱۷۰۵۰۱۹۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	۰	۲۰,۲۰۰	۱۱,۲۳۱	۱۱,۲۳۱	۰	۲۰,۲۰۰	۵۵.۶٪
۱۷۰۴۰۰۵۰۰۰	برنامه گسترش خدمات موزه‌ای	۰	۲۰,۰۰۰	۱۱,۱۲۰	۱۱,۱۲۰	۰	۲۰,۰۰۰	۵۵.۶٪
۱۳۰۶۰۰۴۰۰۰	برنامه ترویج و توانمندسازی جوامع محلی و بهره‌برداران	۱,۰۰۰	۱۶,۲۵۳	۹,۰۳۷	۱۰,۰۳۷	۰	۱۷,۲۵۳	۵۸.۲٪
۱۱۰۲۰۱۲۰۰۰	برنامه حفظ نظم و امنیت داخل و خارج شهرها	۰	۱۶,۸۰۰	۹,۳۴۱	۹,۳۴۱	۱۱,۲۵۰	۲۸,۰۵۰	۳۳.۳٪
۱۳۰۳۰۰۵۰۰۰	برنامه ارائه خدمات هواشناسی	۲,۳۲۵	۱۲,۳۱۳	۶,۸۴۶	۹,۱۷۱	۴,۶۷۵	۱۹,۳۱۳	۴۷.۵٪
۱۳۰۶۰۳۳۰۰۰	برنامه تثبیت شن‌های روان و مقابله با بیابان‌زدایی	۰	۱۳,۰۰۰	۷,۲۲۸	۷,۲۲۸	۰	۱۳,۰۰۰	۵۵.۶٪
۱۳۰۶۰۳۱۰۰۰	برنامه کنترل و مبارزه با آفات و بیماری‌های گیاهی و علف‌های هرز	۰	۱۲,۵۰۰	۶,۹۵۰	۶,۹۵۰	۰	۱۲,۵۰۰	۵۵.۶٪
۱۴۰۴۰۰۲۰۰۰	برنامه حفاظت، احیا و بهسازی زیست‌بوم‌های خشکی	۰	۶,۹۰۰	۳,۸۳۶	۳,۸۳۶	۲,۵۰۰	۹,۴۰۰	۴۰.۸٪
۱۹۰۳۰۰۳۰۰۰	برنامه پیشگیری از سوءمصرف مواد مخدر و روانگردان	۱,۰۰۰	۴,۹۵۴	۲,۷۵۴	۳,۷۵۴	۰	۵,۹۵۴	۶۳.۱٪
۱۳۰۴۰۰۱۰۰۰	برنامه اکتشاف منابع معدنی	۰	۶,۵۰۰	۳,۶۱۴	۳,۶۱۴	۰	۶,۵۰۰	۵۵.۶٪
۱۳۰۶۰۱۰۰۰۰	برنامه افزایش تولید محصولات دام و طیور	۰	۶,۳۰۰	۳,۵۰۳	۳,۵۰۳	۰	۶,۳۰۰	۵۵.۶٪

کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۵۰۲۰۰۵۰۰۰	برنامه ساماندهی عشاير	۰	۵,۲۵۰	۲,۹۱۹	۲,۹۱۹	۰	۵,۲۵۰	۵۵.۶٪
۱۴۰۳۰۰۱۰۰۰	برنامه پایش و مدیریت آلاینده ها	۰	۵,۰۰۰	۲,۷۸۰	۲,۷۸۰	۰	۵,۰۰۰	۵۵.۶٪
۱۷۰۴۰۰۱۰۰۰	برنامه اکتشاف باستان شناختی و تاریخی	۱,۹۳۴	۵۰۰	۲۷۸	۲,۲۱۲	۰	۲,۴۳۴	۹۰.۹٪
۱۳۰۶۰۰۳۰۰۰	برنامه احیا، توسعه و بهره برداری اصولی از مراتع کشور	۰	۲,۵۰۰	۱,۳۹۰	۱,۳۹۰	۰	۲,۵۰۰	۵۵.۶٪
۱۴۰۴۰۰۱۰۰۰	برنامه حفاظت و بهره برداری پایدار از زیست بوم های آبی	۵۰۰	۱,۵۰۰	۸۳۴	۱,۳۳۴	۲,۰۰۰	۴,۰۰۰	۳۳.۴٪
۱۳۰۶۰۲۹۰۰۰	برنامه واگذاری و ساماندهی مالکیت و صدور سند اراضی کشاورزی	۰	۲,۰۰۰	۱,۱۱۲	۱,۱۱۲	۰	۲,۰۰۰	۵۵.۶٪
۱۱۰۲۰۰۴۰۰۰	برنامه کنترل و تأمین امنیت مرزها	۰	۲,۰۰۰	۱,۱۱۲	۱,۱۱۲	۰	۲,۰۰۰	۵۵.۶٪
۱۷۰۳۰۴۱۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان ها، اماکن و ماشین آلات	۰	۱,۵۰۰	۸۳۴	۸۳۴	۰	۱,۵۰۰	۵۵.۶٪
کل استان		۳۰,۵۲۳,۰۷۵	۲۴,۱۸۷,۵۹۳	۱۳,۴۴۸,۳۰۲	۴۳,۹۷۱,۳۷۷	۱۲۷,۱۹۰,۱۸۵	۱۸۱,۹۰۰,۸۵۳	۲۴.۲٪

* براساس خلاصه گزارش تفریغ بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور منتشره توسط دیوان محاسبات کشور، ضریب تخصیص اعتبارات تملک دارایی های سرمایه ای در سال ۱۳۹۸ معادل ۵۵.۶ درصد بوده است. بنابراین میزان تخصیص اعتبار پروژه ها در سال یادشده براساس این ضریب برآورد شده است.

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح های تملک دارایی های سرمایه ای استان ها در سال ۱۳۹۸.

منابع و مآخذ

۱. قوانین بودجه سنواتی کل کشور.
۲. مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.
۳. فصیحی، حمید (۱۴۰۰)، «آسیب‌شناسی امور ناظر بر طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و ارائه راهبردهای ساماندهی»، مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری.